

Anni Engberg

**KASVATUSYHTEISTYÖ
VARHAISKASVATUKSESSA**
Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomikoulutus

2021

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (AMK)
Tekijä/Tekijät	Anni Engberg
Työn nimi	Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö
Toimeksiantaja	Porvoo varhaiskasvatus
Vuosi	2021
Sivut	46 sivua, liitteitä 5 sivua
Työn ohjaaja(t)	Maija Olli

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön aiheena on kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa - huoltajien kanssa tehtävä kasvatusyhteistyö. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Porvoo varhaiskasvatuksen kanssa. Tutkimukseni tavoitteena oli tuottaa tietoa Porvoo varhaiskasvatukselle kasvatusyhteistyön sen hetkisestä tilanteesta ja tarjota mahdollisuus jakaa toimivia käytäntöjä varhaiskasvatustyöntekijöiden välillä. Tutkimuksen pitkän tähtäimen tavoitteena on edistää laadukkaan ja tasavertaisen kasvatusyhteistyön toteutumista Porvoo varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman linjausten mukaisesti.

Opinnäytetyö toteutettiin määrällisenä tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin sähköisen kyselyn avulla. Kysely lähetettiin Porvoo kaupungin päiväkodeissa työskenteleville varhaiskasvatuksen opettajille. Sähköiseen kyselyyn vastasi yhteensä 29 varhaiskasvatuksen opettajaa, joista 27 vastausta oli tutkimusongelman kannalta oleellisia. Kerätyn tutkimusaineiston analysoinnissa käytettiin tilastollisia analysointimenetelmiä.

Tutkimustuloksista ilmeni, että varhaiskasvatuksen opettajat toteuttivat kasvatusyhteistyötä esimerkiksi pitämällä aloituskeskustelun, kertomalla huoltajille lapsen tulo- ja hakutilanteissa lapsen yksilöllisistä hetkistä, osallistamalla huoltajia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessiin, hyödyntämällä sähköisiä viestimiä tiedottamisessa sekä järjestämällä vanhempainiltoja. Tutkimustulosten perusteella varhaiskasvatuksen opettajat pitivät kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta tärkeimpänä avointa ilmapiiriä huoltajien ja henkilöstön välillä sekä päivittäisiä keskusteluja huoltajien kanssa. Tutkimuksesta selvisi myös se, että varhaiskasvatuksen opettajat eivät juurikaan kokeneet tarvitsevansa tukea kasvatusyhteistyöhön.

Tutkimuksen johtopäätöksinä todetaan, että varhaiskasvatuksen opettajat toteuttivat kasvatusyhteistyötä monipuolisesti ja varhaiskasvatussuunnitelmien mukaisesti. Johtopäätöksinä todetaan myös, että varhaiskasvatuksen opettajat kokivat kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta tärkeimpänä päivittäiset keskustelut huoltajien kanssa sekä henkilöstön ja huoltajan välisen ilmapiirin. Varhaiskasvatuksen sisällön esittelyä huoltajille ei nähty yhtä tärkeänä. Lisäksi todetaan, että varhaiskasvatuksen opettajat eivät kokeneet tarvitsevansa lisää tukea kasvatusyhteistyöhön.

Asiasanat: varhaiskasvatus, kasvatusyhteistyö, huoltajat, osallisuus

Degree	Bachelor of Social Services
Author (authors)	Anni Engberg
Thesis title	Educational cooperation in early childhood education Cooperation with guardians
Commissioned by	Early childhood education of Porvoo
Time	2021
Pages	46 pages, 5 pages of appendices
Supervisor	Maija Olli

ABSTRACT

The subject of this thesis is educational cooperation in early childhood education – cooperation with guardians. The aim of this thesis was to produce information to the city of Porvoo on its current state of educational cooperation and provide the opportunity to share workable practices between early childhood education units. The long aims of this study were to promote the realization of quality and equality in early childhood education in the city of Porvoo.

This study was quantitative research, the research material of which was collected with a questionnaire. A total of 29 early education teachers responded to the questionnaire. 27 of the replies were relevant to the research problem. In the analysis of the collected research data the statistical methods of analysis were used.

The result of the study found out that early childhood education teachers implemented educational cooperation for example, by making a first conversation, telling parents about the individual matters of the child, involving parents in the child's early childhood education plan process, using Daisy and Instagram to inform parents and organizing parental nights. Based on the results of the study early childhood education teachers considered that the most important thing for educational cooperation is open atmosphere and daily conversations with a parent. The result of the study also found out that early childhood education teachers do not feel they need support for educational cooperation.

As conclusions of the study, it is stated that early childhood education teachers implemented educational cooperation in many ways and in accordance with early childhood education plans. Early childhood education teachers considered that the most important thing for educational cooperation is open atmosphere and daily conversations with a parent. The presentation of the content of early childhood education was considered less important. It is also stated that early childhood education teachers did not feel they needed more support for educational cooperation.

Keywords: early childhood education, educational cooperation, partnership, parents, participation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	VARHAISKASVATUS.....	6
2.1	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	7
2.2	Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma	8
3	OSALLISUUS	9
3.1	Osallistuminen ja osallistaminen.....	9
3.2	Huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksessa	10
4	KASVATUSYHTEISTYÖ	12
4.1	Kasvatusyhteistyön merkitys	13
4.2	Kasvatusyhteistyön muodot.....	15
5	AIEMMAT TUTKIMUKSET	17
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	18
6.1	Tutkimuksen tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset.....	18
6.2	Tutkimusmenetelmä	19
6.3	Tutkimusaineiston keruu.....	20
6.4	Tutkimusaineiston analyysi.....	21
7	TUTKIMUSTULOKSET	23
7.1	Kasvatusyhteistyön muodot.....	25
7.2	Kasvatusyhteistyön tärkeys	31
7.3	Kasvatusyhteistyöhön liittyvä tuki	32
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	33
9	POHDINTA	37
	LÄHTEET.....	44
	LIITTEET	

Liite 1. Kyselylomake

Liite 2. Saatekirje

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatus on kasvatuksen, hoidon ja opetuksen muodostama kokonaisuus, jossa painottuu pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tulee olla suunnitelmallista ja tavoitteellista. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Varhaiskasvatus s.a.) Varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on toimia yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi (Varhaiskasvatuslaki 2018/540).

Opinnäytetyöni aiheena on kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa. Kasvatusyhteistyöllä tarkoitan varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa henkilöstön ja lasten huoltajien välistä yhteistyötä. Huoltajalla taas tarkoitan lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa. Kasvatusyhteistyöstä on puhuttu eri aikoina eri käsitteillä. Kasvatusyhteistyön rinnakkaiskäsitteitä ovat esimerkiksi yhteistyö, tukeminen ja kasvatuskumppanuus (Karila 2006, 92). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä puhutaan kasvatusyhteistyönä. Kasvatusyhteistyön tavoitteena on huoltajan ja varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteinen sitoutuminen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Kasvatusyhteistyön tavoitteita ja toteutusta avataan tarkemmin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. (Opetushallitus 2018, 34.)

Opinnäytetyöni on määrällinen tutkimus, jossa tutkin varhaiskasvatuksen opettajien tapoja toteuttaa kasvatusyhteistyötä. Lisäksi tarkoituksena on tutkia, kuinka tärkeänä varhaiskasvatuksen opettajat kokevat kasvatusyhteistyön. Olen myös kiinnostunut siitä, kokevatko varhaiskasvatuksen opettajat tarvitsevänsä tukea kasvatusyhteistyössä ja sen toteuttamisessa sekä minkälaista tuki heidän mielestään olisi.

Opinnäytetyöni toimeksiantajana toimii Porvoon varhaiskasvatus. Tavoitteena on tuottaa tietoa kasvatusyhteistyön sen hetkisestä tilanteesta ja tulosten raportoinnin avulla jakaa toimivia kasvatusyhteistyön toteutukseen liittyviä toimintatapoja. Opinnäytetyöni pitkän tähtäimen tavoitteena on, että Porvoon varhaiskasvatus voi hyödyntää tietoja kehittäessään varhaiskasvatuksessa toteutettavaa kasvatusyhteistyötä.

Huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen vuorovaikutus yhdistää lapsen kaksi toisistaan eroavaa kasvu ympäristöä. Nämä kaksi kasvu ympäristöä ovat varhaiskasvatus ja lapsen koti. Huoltajien ja varhaiskasvattajien välinen vuorovaikutus on merkityksellinen lapsen kehityksen kannalta ja edistää lapsen ehyen kasvu ympäristön muodostumista. Lapsen lisäksi huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisestä toimivasta vuorovaikutuksesta hyötyvät myös huoltajat ja henkilöstö. Avoimen vuorovaikutuksen myötä molemmat saavat lisää tietoa ja uusia näkökulmia. (Karila 2006, 91.)

Kiinnostukseni kasvatusyhteistyötä kohtaan heräsi, kun varhaiskasvatuksessa työskennellessäni törmäsin lukuisiin erilaisiin tapoihin toteuttaa kasvatusyhteistyötä. Halusin lähteä tutkimaan syvemmin varhaiskasvatuksen opettajien tapoja toteuttaa kasvatusyhteistyötä, sillä koen myös samalla oppivani itse lisää kasvatusyhteistyön toteuttamisesta. Lisäksi kasvatusyhteistyön merkitys on kasvanut koronavirustilanteesta johtuen, sillä kohtaamiset huoltajien kanssa ovat vähentyneet tai olleet rajatumpia.

Opinnäytetyöni teoreettisessa viitekehyksessä avaan varhaiskasvatuksen, huoltajien osallisuuden ja kasvatusyhteistyön käsitteitä. Varhaiskasvatuksen ohella avaan myös valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelman perusteita ja paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Lisäksi käyn läpi aiempia tutkimuksia aiheesta. Teoreettisen viitekehyksen jälkeen tarkastelen tutkimuksen toteutusta ja tutkimustuloksia. Opinnäytetyön lopussa käsitelen tutkimuksen johtopäätöksiä ja omaa pohdintaani aiheesta.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu pedagogiikka. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista pedagogista toimintaa. Varhaiskasvatus on suunnattu 0–6-vuotiaille lapsille. Varhaiskasvatus on jokaisen lapsen oikeus, mutta lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen päättää lapsen huoltaja. Varhaiskasvatuksella on erilaisia toimintamuotoja. Nämä toimintamuodot ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta. (Varhaiskasvatus

s.a.) Tässä opinnäytetyössä keskitytään varhaiskasvatuksen toimintamuodoista päiväkotitoimintaan.

Varhaiskasvatuksen tavoitteista säädetään varhaiskasvatuslaissa. Varhaiskasvatuslakiin on kirjattu kymmenen erilaista tavoitetta. (Varhaiskasvatuslaki 2018/540). Varhaiskasvatuksen tehtävänä on esimerkiksi tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksen tulee edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä. Lisäksi varhaiskasvatuksen tulee tukea huoltajia kasvatustyössä ja mahdollistaa työelämään tai opiskeluihin osallistuminen. (Mitä on varhaiskasvatus? s.a.)

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaa tietyt velvoitteet, kuten varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja varhaiskasvatuslaki. Edellä mainittujen lisäksi varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatuksesta annettu valtioneuvoston asetus sekä Suomen perustuslaki. Myös hallintolakia ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta sovelletaan varhaiskasvatuksessa. (Opetushallitus 2018, 15.)

2.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa tarkennetaan varhaiskasvatuslakiin kirjattuja varhaiskasvatuksen tavoitteita. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden avulla pyritään takaamaan yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutuminen ja varhaiskasvatuslaissa määriteltyjen tavoitteiden toteutuminen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on ohjata varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään esimerkiksi varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä sisällöistä, yhteistyöstä ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimisesta vastaa Opetushallitus yhteistyössä muiden tarvittavien tahojen kanssa. (Varhaiskasvatuslaki 21. §.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on velvoittava asiakirja, joka velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjiä. Velvoittavuus tulee nähdä tasa-arvoisen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen keskeisenä kehittäjänä. Velvoittavuuden myötä arvostus varhaiskasvatusta kohtaa kasvaa, maantieteelliset erot pienevät ja oman ammatillisen toiminnan tarkastelu lisääntyy. (Ahonen 2017, 14–16.) Varhaiskasvatussuunnitelma kokonaisuus on kolmiosainen, johon kuuluu

valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. (Opetushallitus 2018, 7.) Lisäksi tähän kolmiosaiseen varhaiskasvatussuunnitelmien kokonaisuuteen voidaan lisätä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma, johon kirjataan ryhmän pedagogiset toimintaperiaatteet ja käytännöt. (Ahonen 2017, 20.)

2.2 Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma

Paikallisella varhaiskasvatussuunnitelmalla tarkoitetaan velvoittavaa suunnitelmaa, joka laaditaan valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on määrittellä, ohjata ja tukea varhaiskasvatuksen järjestämistä paikallisesti. Paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan paikalliset pedagogiset painotukset ja muut varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta tärkeät ja täydentävät asiat. (Ahonen 2017, 17–18.) Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma voi olla joko kunnan, kuntayhtymän tai yksityisen palvelutuottajan laatima. (Varhaiskasvatustaki 22. §).

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta vastaa varhaiskasvatuksen järjestäjät. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen tulee tapahtua monialaisessa yhteistyössä paikallisen opetuksen sekä sosiaali- ja terveys viranomaisten kanssa. Lisäksi paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa tulee myös arvioida ja kehittää. Varhaiskasvatuksen järjestäjä voi päättää laaditaanko paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma jokaiselle toimijalle erikseen vai yhteisesti kaikille paikallisille toimijoille. Mikäli valitaan laatia yhteinen varhaiskasvatussuunnitelma kaikkien paikallisten toimijoiden kesken, koskee suunnitelma niin kunnallisia kuin yksityisiäkin varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoja. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja olivat päiväkotitoiminta, perhepäivähoitotoiminta ja avoin varhaiskasvatustoiminta. (Opetushallitus 2018, 8–9.) Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma on yhteinen kaikille varhaiskasvatuksen toimintamuodoille, niin kunnallisille kuin yksityisillekin (Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 1.8.2020).

3 OSALLISUUS

Osallisuudessa on kyse yksilön henkilökohtaisesta kokemuksesta. Osallisuus on kokemus kuulumisesta johonkin ryhmään tai yhteisöön. Osallisuus on luottamusta, sitoutumista ja kuulluksi tulemistä. Osallisuudella voidaan ajatella olevan kolme eri tasoa. Nämä kolme osallisuuden tasoa ovat osallisuus yhteiskunnassa, osallisuus ympäröivissä yhteisöissä ja osallisuus omassa elämässä. Yksilön osallisuus yhteiskunnassa liittyy siihen, onko yksilöllä mahdollisuus osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoprosessiin. Osallisuudella ympäröivissä yhteisöissä on kyse yksilön kiinnittymisestä johonkin. Siinä on kyse yhteenkuuluvuuden, turvallisuuden ja oikeudenmukaisuuden tunteesta ympäristössä, yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Osallisuus omassa elämässä taas koostuu voimaantumisen, identiteetistä ja elämänhallinnan valmiuksista. Jotta yksilö voisi kokea osallisuutta omassa elämässä vaatii se omakohtaista sitoutumista, omaehtoista toimintaa ja vaikuttamista. (Särkelä-Kukko ym. 2014, 9.)

Osallisuuden käsitettä tarkastellessa on tärkeää tiedostaa, että kokemus osallisuudesta ehkäisee syrjäytymistä ja vahvistaa kokemusta täysvaltaisesta kansalaisuudesta. Osallistuminen, toiminta ja vaikuttaminen mahdollistavat yhdessä osallisuuden. Osallisuus vaatii aidon kokemuksen mahdollisuudesta vaikuttaa asioihin. Parhaimmillaan osallisuus toteutuu palveluissa silloin, kun yksilö toimii ammattilaisen rinnalla jo heti suunnitteluvaiheesta lähtien. (Mäkisaloropponen 2016, 16–17.)

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen mukaan osallisuuden edistämiseksi on olemassa erilaisia periaatteita. Osallisuuden edistämisen periaatteita ovat esimerkiksi osallistumisen tukeminen ja palveluiden suunnittelu huomioiden yksilön omaehtoisuus ja yksilölliset tarpeet. Osallisuuden edistämisessä tärkeää on yksilön kohtaaminen ja toiminnan tai palvelun kehittäminen yhdessä. (Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet 2021.)

3.1 Osallistuminen ja osallistaminen

Osallisuuden käsitettä tarkastellessa on hyvä erottaa osallisuuden ja osallistumisen käsitteet toisistaan. Osallistumisella tarkoitetaan mukana oloa muiden valmiiksi määrittelmissä tilanteissa. Tällöin tilanteen sisällön on suunnitellut

joku muu. Osallistuminen on kuitenkin ihmisen oikeus. Oikeus olla mukana tilanteissa, joissa käsitellään itseä ja lähipiiriä koskevia asioita. (Mäkisalo-Ropponen 2016, 16–17.)

Osallistamisen tarkoituksena on taas innostaa ja aktivoida yksilöitä osallistumaan osallisuuden kokemusten lisäämiseksi. Osallistamisessa ei ole kyse yksilön aikaansaamasta kokemuksesta, vaan jonkun muun synnyttämästä tarpeesta. Osallistamisen tavoitteena on synnyttää yksilössä halu ja motivaatio osallistua. (Särkelä-Kukko 2014, 35.)

3.2 Huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatus on kokonaisuus, jonka muodostaa varhaiskasvatuksen henkilöstö yhdessä lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Varhaiskasvatuksen pääosassa ja toiminnan keskipisteenä ovat kuitenkin lapset ja heidän kasvatuksensa ja kehityksensä tukeminen. Jotta laadukas varhaiskasvatus voisi toteutua tulee henkilöstön ja huoltajien kokea olevansa osallisia lapsen kasvatuksen ja kehityksen tukemisessa. Huoltaja etsii omaa paikkaansa osana varhaiskasvatusta omiin arvoihinsa ja tapoihinsa tukeutuen. Huoltajan ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen kasvatuskumppanuussuhde mahdollistaa huoltajien osallisuuden toteutumisen varhaiskasvatuksessa. (Venninen ym. 2011, 1–7.)

Huoltajien osallisuuteen varhaiskasvatuksessa kuuluu käsitys jaetusta kasvatustavasta. Jaetussa kasvatustavassa on kyse huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteisestä päämäärästä. Tällöin yhteisenä päämääränä on lapsi ja lapsen hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen. Huoltajien ja henkilöstön yhteinen päämäärä synnyttää tarpeen jakaa informaatiota. Pitkäkestoiset suhteet lapsen ja henkilöstön välillä luovat turvallisuuden tunnetta ja tukevat huoltajien ja henkilöstön välistä suhdetta. (Karikoski & Tiilikka 2020, luku 6)

Bronfenbrennerin ekologisen teorian mukaan yksilön kehitys tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Sen mukaan on olemassa eri kulttuurisia tasoja, joissa lapsi nähdään aktiivisena toimijana. Lapsen lähitasoihin kuuluu

lapsen perhe, varhaiskasvatusympäristö, isovanhemmat ja esimerkiksi naapurusto. Huoltajat tuovat lähiympäristön tasoon omat kulttuuriset taustansa ja arvonsa. Näiden lisäksi esimerkiksi huoltajien luonne, odotukset, vuorovaikutustaidot ja tiedot lapsesta heijastuvat lähiympäristön tasoon. Varhaiskasvatuksen henkilöstö taas tuo tasoon oman kulttuurisen taustan lisäksi ammatillisen tiedon ja taidon. Perheen vaikutus lapseen näkyy varhaiskasvatuksessa, mutta myös varhaiskasvatuksen toiminta ja sisältö vaikuttavat lapsen käyttäytymiseen kotona. Lähiympäristön tasolla nähdään olevan vaikutus lapsen kehitykseen, mikäli lapsen yksilölliset tarpeet ja lähtökohdat osataan ottaa varhaiskasvatuksessa huomioon. (Venninen ym. 2011, 5–6.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin on kirjattu huoltajien osallisuudesta varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen inklusiivisen toimintakulttuurin tarkoituksena on edistää osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Huoltajien, lasten ja henkilöstön aloitteita, mielipiteitä ja näkemyksiä tulee arvostaa. Huoltajien osallisuutta varhaiskasvatuksessa edistää mahdollisuus osallistua lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Huoltajien osallisuuden mahdollistaminen ja edistäminen vaatii henkilöstöltä tietoista osallisuutta edistävien toimintatapojen ja rakenteiden tarkastelua ja kehittämistä. (Opetushallitus 2018, 30.)

Huoltajalla on oikeus ja vastuu osallistua sekä vaikuttaa lapsensa asioita koskevaan päätöksentekoon. Huoltajien osallisuudella lapsen asioiden käsitelyssä tarkoitetaan huoltajien mahdollisuutta vaikuttaa ja osallistua lapseen liittyvään päätöksentekoon. Osallisuuden edellytyksenä on, että huoltaja kokee olevansa lapsensa asioiden asiantuntija. Osallisuus näyttäytyy esimerkiksi huoltajan kykyinä toimia omatoimisesti ja aktiivisesti lasta koskevissa asioissa ja palveluissa sekä osallistumisena suunnitteluun, toteutukseen ja päätöksentekoon. Vuorenmaan väitöskirjan tutkimustulosten mukaan pitempään jatkuneella huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisellä kasvatuskumppanuudella saattaa olla positiivinen vaikutus huoltajien osallisuuteen. (Vuorenmaa 2016, 24–76.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lasten huoltajia heidän kasvatustehävässään ja mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämäänsä tai opiskeluun (Varhaiskasvatuslaki 3. §). Huoltajien tukeminen kasvatustyössä ja heidän

työelämään tai opiskeluun osallistumisen mahdollistaminen tukee huoltajien osallisuutta yhteiskunnassa ja samalla myös perheen voimavaroja. Vahvistamalla huoltajien osallisuutta ja voimavaroja edistetään samalla myös huoltajien hyvinvointia ja terveyttä. (Halme 2014, 100.) Huoltajien osallisuus ja sitä edistävät toimintatavat tulisi saada juurrutettua osaksi varhaiskasvatuksen arkea. Ahosen mukaan se, miten osallisuutta toteutetaan eri yksiköissä, riippuu esimiehen ja henkilöstön ajatteluprosessin syvyydestä ja koulutuksesta tai muusta tiedosta. (Ahonen 2017, 17.)

Osallisuus edellyttää yksilön mahdollisuutta valita, saada tietoa ja vaikuttaa prosessiin. Jotta osallisuutta voitaisiin edistää, tulee tarkastella osallisuutta edistäviä toimintatapoja ja sopia niistä yksikön sisällä. Huoltajien osallisuus edellyttää huoltajan ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välistä yhteistyötä. Osallisuuden perustana on yhteistyön laatu. Aiemmin huoltajien osallisuuden haasteet ovat näyttäytyneet tiedottamisessa, mahdollisuuksissa antaa palautetta ja olla osallisena itseä koskevassa päätöksenteossa. (Halme 2014, 22.)

4 KASVATUSYHTEISTYÖ

Kasvatusyhteistyöllä tarkoitetaan kaikkea varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajan välillä tapahtuvaa vuorovaikutusta (Ahonen 2017, 199). Kasvatusyhteistyö on esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa käytetty käsite, joka kuvaa huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä (Opetushallitus 2018, 34). Yhteistyö on prosessi, jossa yhteistyön osapuolilla on yhteinen tavoite, jota kohti pyritään. Yhteistyö sisältää palvelun suunnittelun ja siihen liittyvän päätöksenteon. (Halme 2014, 22.) Kasvatusyhteistyössä yhteistyön osapuolia ovat lapsen huoltaja tai huoltajat sekä varhaiskasvatuksen henkilöstö. Kasvatusyhteistyön tavoitteena on molempien osapuolten yhteinen sitoutuminen lapsen terveen ja turvallisen kasvun kehityksen ja oppimisen edistämiseen. (Opetushallitus 2018, 34.)

Yhteistyö on jatkuvaa avointa vuorovaikutusta ja keskustelua lapsen varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista. Huoltajien kanssa käyty arvopohdinta luo perustaa yhteistyölle. Yhteistyön onnistumisen kannalta on tärkeää henkilöstön

aloitteellisuus, henkilökohtainen vuorovaikutus ja monipuolinen viestintä. Huoltajan ja henkilöstön välille tulee kuitenkin rakentaa luottamuksellinen, tasavertainen ja kunnioittava suhde. (Jyrhämä 2016, 86.) Intensiivinen ja sensitiivisyyteen pyrkivä työskentely huoltajien kanssa luo huoltajille kuulluksi tulemisen ja kunnioituksen kokemuksia, mikä edesauttaa luottamuksellisen suhteen muodostumista. Tämä vaatii kuitenkin aikaa, useita keskusteluja ja vastavuoroisuutta. (Karikoski & Tiilikka 2020, luku 6.)

Varhaiskasvatustalaki velvoittaa varhaiskasvatuksen henkilöstön kasvatusyhteistyöhön. Yhtenä varhaiskasvatuksen tavoitteena on toimia yhdessä lapsen ja lapsen huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi. Myös lapsen huoltajaa tulee tukea kasvatus-työssä. Varhaiskasvatustalassa säädetään myös esimerkiksi huoltajien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista, joita tarkennetaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. (Varhaiskasvatustalaki 2018/540.) Erialaisten säädösten lisäksi kasvatusyhteistyötä määrittävät varhaiskasvatusyksikköjen toimintatavat sekä henkilöstön, huoltajien ja lapsen oma toiminta (Rantala & Uotinen 2018, 125).

Kasvatusyhteistyöstä on puhuttu eri aikoina eri tavoin. Esimerkkejä käytetyistä puhetavoista on yhteistyö, tukeminen ja kumppanuus. Eri aikoina käytettyjen puhetapojen taustalla vaikuttavat sen aikaiset käsitykset yhteistyön luonteesta sekä osapuolten asema ja valta. Ennen kasvatusyhteistyöstä puhuttiin kasvatuskumppanuutena, jolloin näkökulmana oli ennemminkin yhteinen kiinnostus lapsen kasvusta ja oppimisesta sekä tasavertaisuudesta. (Karila 2006, 92.)

4.1 Kasvatusyhteistyön merkitys

Yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen (Opetushallitus 2018, 34). Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien välinen vuorovaikutus yhdistää lapsen erilaiset kasvu- ja ympäristöt ja tukee ehyen kasvuympäristön muodostumista. Toimivasta vuorovaikutuksesta hyötyvät lisäksi myös henkilöstö ja huoltajat. Molemmat osapuolet saavat tukea ja lisää näkökulmia lapsen kehityksestä, kasvusta ja huolenpidosta. (Karila 2006, 91.)

Lapsi tuo varhaiskasvatuksen kasvuympäristöön kodin kokemusmaailman, jota lapsi on rakentanut yhdessä huoltajien kanssa. Kokemusmaailmaan vaikuttaa lapsen ja huoltajien väliset vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet. Kasvatussyhteistyön tavoitteena on eheä kasvunpolku osana elinikäistä kasvua ja oppimista. Jotta tämä tavoite voisi toteutua, tarvitaan huoltajan ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välistä yhteistyötä. Kasvatussyhteistyö auttaa ymmärtämään kasvuympäristöjen eroja ja rooleja. (Karikoski & Tiilikka 2020, luku 6.)

Kasvatussyhteistyöllä on suuri rooli varhaiskasvatuksessa. Kasvatussyhteistyö edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Toimiva kasvatussyhteistyö tarvitsee tuekseen molemminpuolisen luottamuksen, tasa-arvoisen vuorovaikutuksen ja kunnioituksen. (Opetushallitus 2018, 34.) Kasvatussyhteistyö on osa jokaisen varhaiskasvatuksessa työskentelevän työtä. Huoltajat ovat yleensä mielellään osa yhteistyötä ja päätöksentekoa. Aina näin ei kuitenkaan ole. Varhaiskasvatuksen henkilöstö vastaa yhteistyön toteuttamisesta ja joskus henkilöstö joutuu miettimään keinoja, jotta yhteys huoltajiin saataisiin synnytettyä. (Rantala & Uotinen 2018, 127.)

Kasvatussyhteistyö on parhaimmillaan vastavuoroista. Lapselle tärkeiden aikuisten välisen kasvatussyhteistyön tulisi perustua kuulemiseen, kunnioitukseen, luottamukseen ja dialogisuuteen. Ammatillinen yhteistyö onkin reflektiivinen, lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen eri puolia pohtiva työtapana, jossa molempien osapuolten näkemykset huomioidaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 5.) Kasvatussyhteistyöllä on myös pedagoginen tarkoitus, jolla halutaan tukea lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Kasvatussyhteistyössä tulee ottaa huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. (Jyrhämä ym. 2016, 141.)

Huoltajan ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisen suhteen ollessa vahva, varhaiskasvattajat jakavat todennäköisemmin ammatillisia tietoja ja havaintoja lapsen oppimisesta ja kehityksestä. Lisäksi yhä useammin huoltajan ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisellä kasvatussyhteistyöllä voidaan edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Murphy ym. 2021, 93.)

4.2 Kasvatusyhteistyön muodot

Opetushallituksen laatiman varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan kasvatusyhteistyö on keskustelua kasvatustyöhön liittyvistä arvoista, tavoitteista ja vastuista, joissa huomioidaan perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. Kasvatusyhteistyö on esimerkiksi arkista vuoropuhelua, jossa jokaisen osapuolen aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Huoltajien osallisuutta edistää mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. (Opetushallitus 2018, 30–34.)

Kaskela ja Kekkonen (2006, 41–48) ovat kirjassaan käsitelleet kasvatuskumppanuuden rakentumisen vaiheita. Nämä kasvatuskumppanuuden vaiheet ovat tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu, tutustumisvaihe ja päivähoidon aloitus, päivittäiset kohtaamiset, lapsen varhaiskasvatussuunnitelma keskustelut ja erityisen tuentilanteet (Kaskela & Kekkonen 2006, 41–48). Tässä opinnäytetyössä käsitellen edellä mainittujen vaiheiden lisäksi esimerkiksi toiminnasta tiedottamista sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä osana varhaiskasvatusta. Opetushallituksen mukaan monipuolisen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen etenkin osana vanhempien kanssa toteutettavaa yhteistyötä on yleistymässä kovaa vauhtia. (Opetushallitus 2018, 30.)

Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa kasvatusyhteistyön muotoina on tuotu esiin varhaiskasvatuksen ja kasvatusyhteistyön aloitukseen sekä siirtymävaiheisiin liittyvät yhteistyökäytännöt. Päiväkodin aloituksesta nostettu esiin myös uusien perheiden tutustuttaminen varhaiskasvatuksen käytäntöihin ja toimintatapoihin. Huoltajien kanssa voidaan myös sopia millä muilla tavoin lapseen liittyvistä asioista kerrotaan. Aloituskeskustelut ja tutustumiskäynnit ovat esimerkkejä kasvatusyhteistyöstä, kun lapsi aloittaa päiväkodissa. Siirtymävaiheessa taas paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma korostaa keskustelua huoltajien sekä lähettävän ja vastaanottavan tahon välillä. (Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 1.8.2020, 39.)

Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan huoltajille tulee järjestää kaksi kertaa vuodessa keskustelumahdollisuus, jossa suunnitellaan ja

arvioidaan lapsen varhaiskasvatusta (Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 1.8.2020, 39). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta säädetään myös varhaiskasvatuslaissa (Varhaiskasvatuslaki 23. §). Huoltajien osallisuutta edistetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ja päivittäisten keskustelujen avulla. Ahosen mukaan nämä jäävät liian usein ainoiksi huoltajien osallisuutta edistäviksi tekijöiksi. Lisäksi kasvatusyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi vanhemmille suunnatuilla kysymyslaatikoilla, arjen monipuolisella dokumentoinnilla sekä keskusteluilla, joissa yhdessä vanhempien kanssa pohditaan varhaiskasvatuksen toimintatapoja. (Ahonen 2017, 123–127.)

Huoltajille tulee antaa mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Huoltajille tulee myös järjestää toimipaikassa mahdollisuus osallistua säännöllisesti varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. (Varhaiskasvatuslaki 20. §.) Lasten huoltajia tulisi innostaa osallistumaan ryhmän toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Näin myös pystyttäisiin kehittämään varhaiskasvatusta jatkuvasti. Huoltajilla tulee myös tarjota mahdollisuus yhdessä henkilöstön kanssa arvioida varhaiskasvatuksen ja ryhmän toiminnan tavoitteita, sisältöjä ja toimintamuotoja. Huoltajien välistä yhteistyötä tulisi tukea, esimerkiksi vanhempainiltojen avulla. (Helenius & Lummelahti 2018, 17–18.)

Myös haastavista kasvatustilanteista joudutaan puhumaan. Onkin tärkeä tiedostaa, miten päivittäiset hakutilanteet eivät muodostu huoltajille taakaksi. Näistäkin asioista on hyvä puhua huoltajien kanssa. Huoltajien kanssa voidaan sopia, millä tavalla ja kuinka usein ongelmallisista tilanteista raportoidaan. (Ahonen 2017, 26.) Myös huoltajien havainnot ja arvelut tulee ottaa huomioon esimerkiksi tuen tarpeen ilmetessä (Helenius & Lummelahti 2018, 17–18).

Porvoon varhaiskasvatuksessa on käytössä sähköinen asiointikanava Daisy. Daisy toimii myös varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten huoltajien välisenä tiedotuskanavana. Huoltajat varaavat Daisyn kautta lapsen hoitoajat, ilmoittavat poissaoloista, pääsevät lukemaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa ja voivat lähettää viestejä varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Varhaiskasvatuksen henkilöstö voi Daisyn kautta tiedottaa huoltajia haluamallaan tavalla. Lisäksi

varhaiskasvatuksen opettajat kirjaavat Daisyyn lapsen varhaiskasvatussuunnitelman. (Daisy ja Varda s.a.)

5 AIEMMAT TUTKIMUKSET

Ylikuljun (2020) pro gradu -tutkielmassa tutkittiin varhaiskasvatuksen henkilöstön käsityksiä kasvatuskumppanuudesta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyviä tilanteita ja näkemuseroja. Tutkimustuloksista selviää, että varhaiskasvattajien käsitykset kasvatusyhteistyöstä ovat laaja-alaiset ja kasvatuskumppanuus nähdään yhteistyönä, jonka tavoitteena on yhdessä huoltajien kanssa edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lisäksi Ylikulju nostaa tutkimustuloksissaan esiin huoltajien ja varhaiskasvattajien tiedon yhdistämisen ja sen merkityksen. (Ylikulju 2020, 45–48.)

Toivonen (2017, 6–8) taas keskittyy pro gradu -tutkielmassaan kasvatusyhteistyöhön pienen lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa. Toivonen tutki kasvattajien ja vanhempien välistä kasvatusyhteistyötä. Tutkimuksessa haastateltiin vanhempia ja varhaiskasvattajia, minkä lisäksi havainnointiin lapsen tuonti- ja hakutilanteita. Tutkimustuloksissa kasvatusyhteistyö ilmeni avoimena ja vuorovaikutteisena. Tutustumiskäyntejä ennen päiväkodin aloitusta pidettiin tärkeänä kasvatusyhteistyön kannalta. Myös ennen päiväkodin aloitusta keskusteltiin lapsen tarpeista sekä vanhempien toiveista ja tuntemuksista. Keskustelun avulla henkilöstö pystyi tukemaan perhettä parhaalla mahdollisella tavalla päiväkodin aloituksessa. Myös vastaanottamisen tärkeys ja päivittäisten kokemusten jakaminen koettiin tärkeänä. (Toivonen 2017, 58–63.)

Penttinen ja Voutilainen (2019, 6) tutkivat opinnäytetyössään huoltajien ja työntekijöiden välistä yhteistyötä varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksensa pohjalta he tuottivat kirjallisen materiaalin kasvatusyhteistyöstä. Materiaalin tavoitteena oli antaa tietoa ja ehdotuksia toimintatavoista kasvatusyhteistyöstä niin huoltajille kuin henkilöstöllekin. Tutkimustuloksista selvisi, että työntekijät kokivat kasvatusyhteistyön kannalta tärkeänä huoltajien ja henkilöstön väliset keskustelut, huoltajien osallisuuden ja huoltajien toiveiden kuulemisen. Huoltajat

taas kokivat tärkeänä huoltajien ja henkilöstön väliset keskustelut ja luotettavuuden, avoimen tiedonkulun, yhteisen linjan, osallisuuden ja pedagogiikan näkyvyyden. (Penttinen & Voutilainen 2019, 32–40.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa käsittelen tarkemmin opinnäytetyöni toteutusta. Käyn läpi opinnäytetyön tavoitteet, tarkoituksen ja tutkimuskysymykset. Lisäksi avaam käyttämäni tutkimusmenetelmää sekä tutkimusaineiston keruuta ja analysointia.

6.1 Tutkimuksen tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia varhaiskasvatuksen opettajien tapoja toteuttaa kasvatusyhteistyötä. Lisäksi tarkoituksena on tutkia, kuinka tärkeänä varhaiskasvatuksen opettajat kokevat kasvatusyhteistyön. Olen myös kiinnostunut siitä, kokevatko varhaiskasvatuksen opettajat tarvitsevansa tukea kasvatusyhteistyössä ja sen toteuttamisessa sekä minkälaista tuki heidän mielestään olisi.

Tutkimukseni tavoitteena on tuottaa tietoa Porvoon varhaiskasvatukselle kasvatusyhteistyön sen hetkisestä tilanteesta. Lisäksi tavoitteenani on tarjota mahdollisuus jakaa toimivia käytäntöjä varhaiskasvatusyksiköiden välillä. Pitkän tähtäimen tavoitteena on edistää laadukkaan ja tasavertaisen kasvatusyhteistyön toteutumista Porvoon varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman linjausten mukaisesti.

Tutkimuskysymyksiäni ovat:

1. Miten varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat kasvatusyhteistyötä käytännön varhaiskasvatustyössä?
2. Kuinka tärkeäksi varhaiskasvatuksen opettajat kokevat kasvatusyhteistyön?
3. Minkälaista kasvatusyhteistyöhön liittyvää tukea varhaiskasvatuksen opettajat kokevat tarvitsevansa?

6.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimusmenetelmä. Määrällinen tutkimusmenetelmä selittää tai kuvailee tutkittavaa asiaa, asian muutosta tai vaikutusta johonkin toiseen asiaan numeroin. (Vilka 2015, 225.) Määrällinen tutkimusote edellyttää tutkittavan asian riittävää tuntemista. Tutkijan on tärkeää ymmärtää mitkä tekijät vaikuttavat tutkittavaan asiaan. Mikäli tutkittavaa asiaa ei tunneta riittävän hyvin, on määrälliselle tutkimusotteelle tunnusomainen mittaaminen mahdotonta. (Kananen 2011, 12.) Kun tutkija valitsee tutkimusmenetelmäkseen määrällisen tutkimusotteen, tulee tutkijan kiinnittää erityistä huomiota teoreettiseen viitekehykseen ja sen riittävään ymmärtämiseen. Teoreettisen viitekehyksen riittävä ymmärtäminen on erityisen tärkeää tutkimuskysymysten ja kyselylomakkeen kysymysten muodostumisen kannalta. (Kananen 2019, 80.)

Määrällinen tutkimus vastaa esimerkiksi kysymyksiin *kuinka paljon* tai *miten usein*. Teoreettisen viitekehyksen pohjalta laadittujen tutkimuskysymysten avulla saadaan selville, mitkä tekijät vaikuttavat tutkittavaan asiaan. Määrällisen tutkimuksen tavoitteena on tuottaa yleinen kuva tutkittavasta asiasta, sen muutoksesta tai vaikutuksesta johonkin toiseen asiaan. (Vilka 2014, 13.) Tavoitteena on tuottaa perusteltua, luotettavaa ja yleistettävää tietoa (Kananen 2011, 18).

Määrällisen tutkimusotteen tunnuspiirteitä ovat tiedon strukturointi, mittaaminen, aineiston analysointi numeroin, tutkijan puolueettomuus ja suuri otanta (Vilka 2014, 13). Määrällisessä tutkimusotteessa tiedonkeruumenetelmänä voidaan käyttää esimerkiksi haastattelua tai kyselyä. Kysymysten tulee olla ennalta suunniteltuja, strukturoituja tai avoimia. Määrällisessä tutkimusotteessa tärkeintä on, että kerätty aineisto esitetään määrällisenä tietona eli lukuina. (Kananen 2011, 18–19.)

Määrällinen tutkimusote voidaan ajatella prosessina, jonka eri vaiheissa on hyvä olla tarkkana. Määrällinen tutkimusote koostuu tutkimusongelman ja tutkimuskysymysten määrittelystä sekä tulosten analysoinnista ja raportoinnista. Tiivistettynä määrällisen tutkimuksen lähtökohtana on tutkimusongelma. Tutkimusongelman ratkaisemiseksi tulee laatia tutkimuskysymykset, joiden avulla

saadaan vastauksia tutkimusongelmaan. Määrällisessä tutkimusotteessa tulee noudattaa tieteellisen tutkimuksen sääntöjä niin ongelman määrittelyssä, kysymysten laadinnassa, tiedon keruussa kuin tietojen analysoinnissakin. (Kananen 2011, 20–21.)

6.3 Tutkimusaineiston keruu

Määrälliselle tutkimusotteelle yleisin aineistonkeruumenetelmä on kysely. Kyselylomake tulee laatia tutkimussuunnitelman pohjalta niin, että kysymykset on tarkoin mietitty teoreettisen viitekehyksen ja keskeisten käsitteiden pohjalta. Tämä on onnistuneen tutkimuksen kannalta tärkeä vaihe. (Vilkkä 2015, 101.) Kysely toimii hyvänä aineistonkeruumenetelmänä etenkin silloin kun, tutkittavana on suuri ja hajallaan oleva joukko ihmisiä. Kyselyssä kaikilta tutkittavilta kysytään samat kysymykset samalla tavalla. Tämä tarkoittaa, että kysely on vakioitu. (Vilkkä 2015, 94–95.)

Tutkimukseni kohderyhmäksi valikoitui Porvoon varhaiskasvatuksen päiväkodeissa työskentelevät varhaiskasvatuksen opettajat. Erillistä otantamenetelmää ei ollut tarpeellista käyttää, koska tutkimus toteutettiin kokonaistutkimuksena. Kokonaistutkimuksella tarkoitetaan tutkimusta, jossa tutkimuskohteena on koko perusjoukko eli tässä tapauksessa kaikki Porvoon kaupungin päiväkodeissa työskentelevät varhaiskasvatuksen opettajat. (Vilkkä 2015, 98.)

Valitsin tutkimukseni aineistonkeruumenetelmäksi kyselyn, sillä se oli mahdollista toimittaa tutkittaville sähköisesti. Myöskin laaja otanta ohjasi valitsemaan aineistonkeruumenetelmäksi kyselyn. Kyselylomakkeen laadin Webropol-kyselytyökalulla. Tulosten kerääminen sähköistä kysely- ja raportointityökalua apuna käyttäen on helppoa ja säästää niin aikaa kuin muitakin resursseja. Webropol-kyselytyökalu on myös siitä hyvä, että sen avulla tutkimusaineistoa on helppo käsitellä ja analysoida määrälliselle tutkimusotteelle tunnusomaisesti numeroina.

Linkki sähköiseen kyselylomakkeeseen lähetettiin kaikille Porvoon kaupungin päiväkotien johtajille. Päiväkodin johtajat välittivät kyselyn eteenpäin varhaiskasvatuksen opettajille. Näin kysely oli mahdollista toteuttaa täysin anonyy-

misti. Kysely oli vastaajille auki kaksi viikkoa, jonka jälkeen vastausmahdollisuus suljettiin. Puolessa välissä välitin päiväkodin johtajille viestin, jossa vastaajia muistutettiin kyselyn aikataulusta. Kysely lähetettiin yhteensä 114 varhaiskasvatuksen opettajalle ja kyselyyn vastasi 29 varhaiskasvatuksen opettajaa.

Kyselylomaketta suunniteltaessa tavoitteenani oli miettiä kysymykset niin, että ne vastaisivat mahdollisimman hyvin tutkimuskysymyksiini. Kyselylomakkeeseen valikoitui strukturoituja ja avoimia kysymyksiä (liite 1). Strukturoiduissa kysymyksissä vastaajalle on annettu valmiit vastausvaihtoehdot. Kysely koostui pääosassa vaihtoehtokysymyksistä, joihin oli useampaan lisätty muu, mikä? -vastausvaihtoehto. Vaihtoehtokysymysten lisäksi kyselyssä oli yksi asteikkokysymys. Asteikkokysymyksessä varhaiskasvatuksen opettajat saivat arvioida, kuinka tärkeänä kokivat kysymyksen väittämät. Kyselyn lopussa oli yksi avoin kysymys, johon vastaaja sai vastata vapaasti. Avoimella kysymyksellä tavoittelin laajempaa perustelua kysytyyn kysymykseen. (Kananen 2011, 30–31.)

Heti kyselyn alussa oli muutama taustakysymys. Taustakysymyksissä kysyttiin varhaiskasvatuksen opettajien koulutusta ja työkokemusta varhaiskasvatuksessa. Lisäksi kyselyn alussa kysyttiin kokevatko varhaiskasvatuksen opettajat, että ryhmän lasten huoltajilla on mahdollisuus vaikuttaa lastensa varhaiskasvatukseen.

6.4 Tutkimusaineiston analyysi

Kysely välitettiin yhteensä 114 Porvoon varhaiskasvatuksessa työskentelevälle varhaiskasvatuksen opettajalle. Kyselyyn vastasi yhteensä 29 varhaiskasvatuksen opettajaa. Kyselyyn vastanneista varhaiskasvatuksen opettajista 27 työskenteli Porvoon kaupungin päiväkodeissa. Vastaajista kaksi työskenteli esiopetuksessa, mistä johtuen heidän vastauksensa eivät olleet tutkimusongelman kannalta oleellisia. Kyselyn vastausprosentti oli 24 %.

Kun tutkimusaineisto on kerätty, tulee se käsitellä analysoitavaan muotoon. Aineiston käsittelyllä tarkoitetaan kerätyn aineiston tarkistamista, tietojen syöttämistä ja tallentamista sellaisessa muodossa, jossa niitä voidaan analysoida

numeraalisesti. Määrällisen tutkimusaineiston käsittelyssä on kolme vaihetta. Nämä kolme vaihetta ovat lomakkeiden tarkistus, aineiston muuttaminen numeraaliseen muotoon ja tallennetun aineiston tarkistus. Täytettyjen lomakkeiden tarkistamisella tarkoitetaan esimerkiksi asiattomasti täytettyjen lomakkeiden poistamista. Myös puutteellisesti täytetyt lomakkeet voidaan poistaa. (Vilkkä 2014, 105.) Lopuksi aineistosta tehdään päätelmiä numeroita apuna käyttäen (Vilkkä 2015, 114).

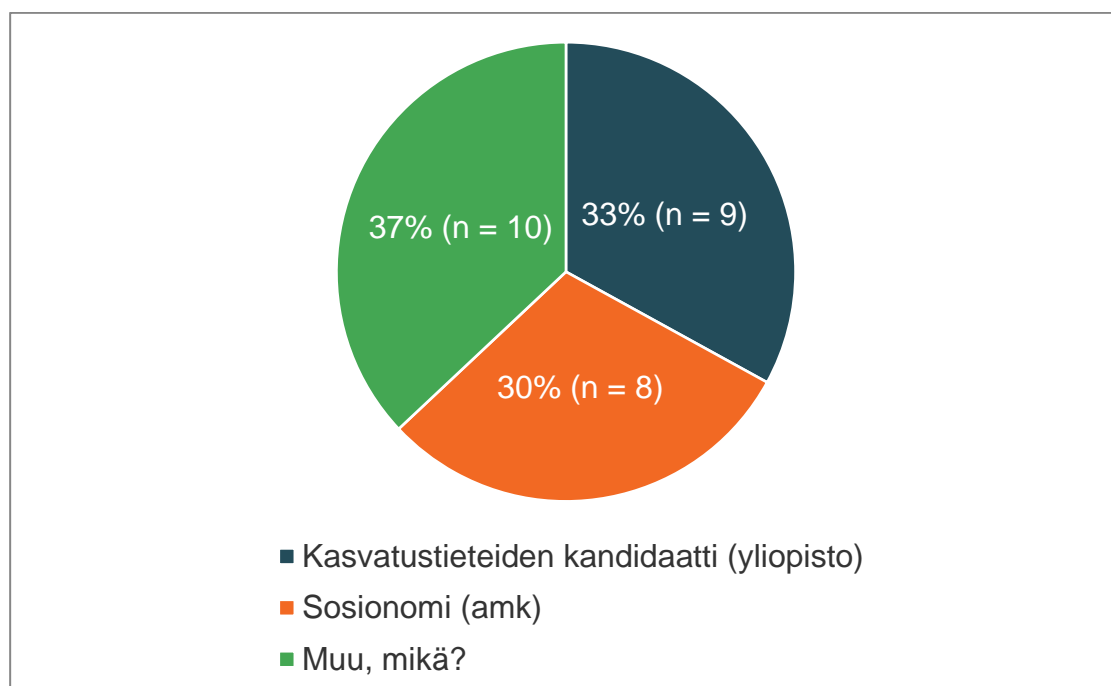
Vastausajan päätyttyä suljin kyselyn vastausmahdollisuuden. Aloitin tutkimusaineiston analysoinnin käymällä läpi kaikki kyselyllä kerätyt vastaukset. Tässä vaiheessa poistin myös tutkimuksenongelman kannalta epäoleelliset vastaukset, eli ne vastaukset, joista kävi ilmi jos varhaiskasvatuksen opettaja työskenteli esiopetuksessa. Webropol-kyselytyökalu on siitä hyvä, että vastausajan päätyttyä tutkijan tarvitsee vain sulkea vastausmahdollisuus, jonka jälkeen ohjelma tarjoaa mahdollisuuden tarkastella vastauksia numeroina. Webropol-kyselytyökalussa on mahdollista luoda erilaisia raportteja, joista voidaan suodattaa pois haluamiaan ehtoja.

Tutkimusaineiston analyysissa hyödynsin pääosassa suoria jakaumia. *Suora jakauma on ominaisuuksien kuvaamiseen käytetty tiedon tiivistämiskeino. Suora jakauma kertoo, kuinka monta kappaletta kutakin muuttujaominaisuutta tai arvoa aineistossa esiintyy* (Kananen 2011, 74). Avaan kyselylomakkeen monivalintakysymykset tutkimustuloksissa suorien jakaumien avulla. Esitän tutkimustulokset kuvina, jonka lisäksi tulkitsen kuvat sanallisesti numeroita apuna käyttäen. Lisäksi kyselylomakkeessa oli yksi asteikkokysymys, jossa selvitettiin kuinka tärkeänä varhaiskasvatuksen opettajat kokevat kasvatusyhteistyön. Tutkimustuloksissa tulen esittämään asteikkokysymyksen tulokset taulukon muodossa prosenttijakaumina, jonka lisäksi ilmoitan painotetun keskiarvon. (Kananen 2011, 96.) Kyselyn lopussa oli yksi avoin kysymys. Avoiimeen kysymykseen tuli ainoastaan yksi vastaus, mikä siirrettiin Webropol-kyselytyökalusta raporttiin suorana lainauksena.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tutkia varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa huoltajien ja varhaiskasvatuksen opettajien välistä kasvatusyhteistyötä. Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenäni olikin, miten varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat kasvatusyhteistyötä käytännön varhaiskasvatustyössä. Toisena tutkimuskysymyksenäni oli, kuinka tärkeänä varhaiskasvatuksen opettajat kokevat kasvatusyhteistyön. Kolmannella tutkimuskysymyksellä halusin selvittää kokevatko varhaiskasvatuksen opettajat tarvitsevansa tukea kasvatusyhteistyöhön ja minkälaista se heidän mielestään olisi. Kyselyyni vastasi 27 varhaiskasvatuksen opettajaa ja vastausprosentti oli 24 %.

Kyselyn alussa varhaiskasvatuksen opettajilta kysyttiin, heidän taustakoulutustansa (kuva 1). Kysymyksessä oli kolme valmista vastausvaihtoehtoa. Vastausvaihtoehtoina oli kasvatustieteiden kandidaatti, sosionomi ja muu, mikä. Muu, mikä -vastausvaihtoehdon tarkoituksena oli karsia muut mahdolliset vastaajat, sillä tutkimuksen kohderyhmänä oli varhaiskasvatuksen opettajat. Kysymyksessä vastaaja pystyi valitsemaan ainoastaan yhden vastausvaihtoehdon.

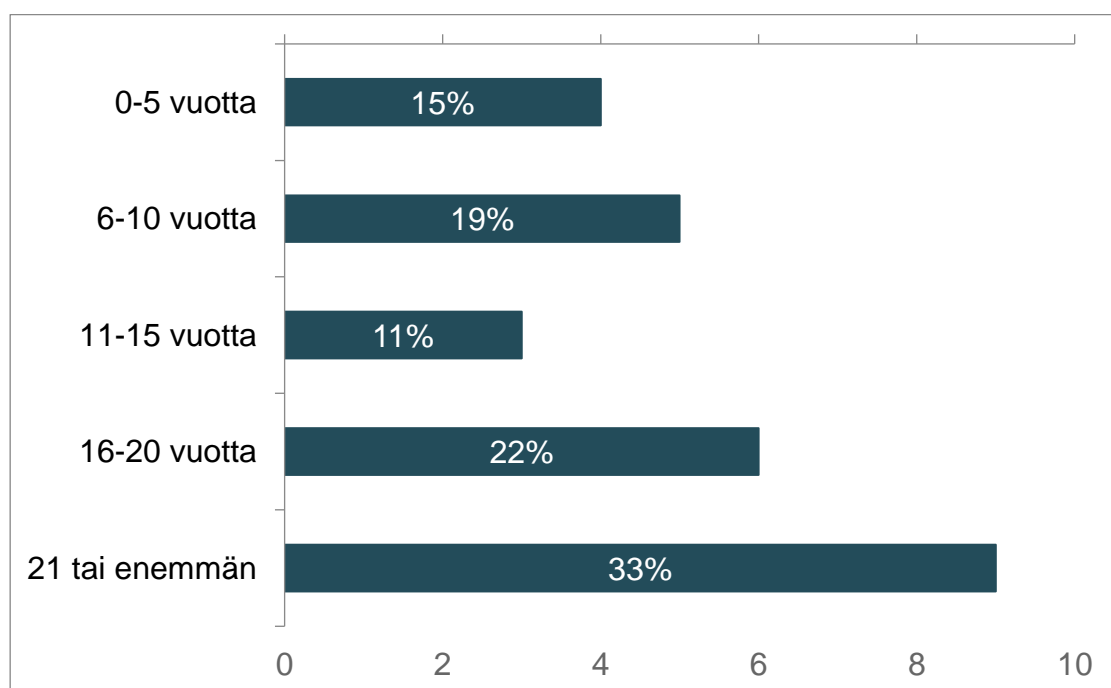

Kuva 1. Kyselyyn vastanneiden varhaiskasvatuksen opettajien koulutustausta (n = 27)

Varhaiskasvatuksen opettajista 33 % oli koulutukseltaan kasvatustieteiden kandidaatteja ja 30 % sosionomeja. Loput varhaiskasvatuksen opettajista (37

%) valitsi vastausvaihtoehdon, johon heidän tuli vastata mikä muu mahdollinen koulutus heillä on. Loput vastaajista olivat koulutukseltaan lastentarhaopettajien opistosta valmistuneita lastentarhaopettajia, sosiaalikasvattajia tai kasvatustieteiden maistereita.

Toisella taustakysymyksellä haluttiin selvittää, kuinka kauan varhaiskasvatuksen opettajat ovat työskennelleet varhaiskasvatuksessa (kuva 2). Kysymyksen vastausvaihtoehtoina oli 0–5 vuotta, 6–10 vuotta, 11–15 vuotta, 16–20 vuotta ja 21 tai enemmän. Kysymyksessä varhaiskasvatuksen opettaja pystyi valitsemaan ainoastaan yhden vastausvaihtoehdon.

Kuva 2. Varhaiskasvatuksen opettajien työkokemus varhaiskasvatuksessa (n = 27)

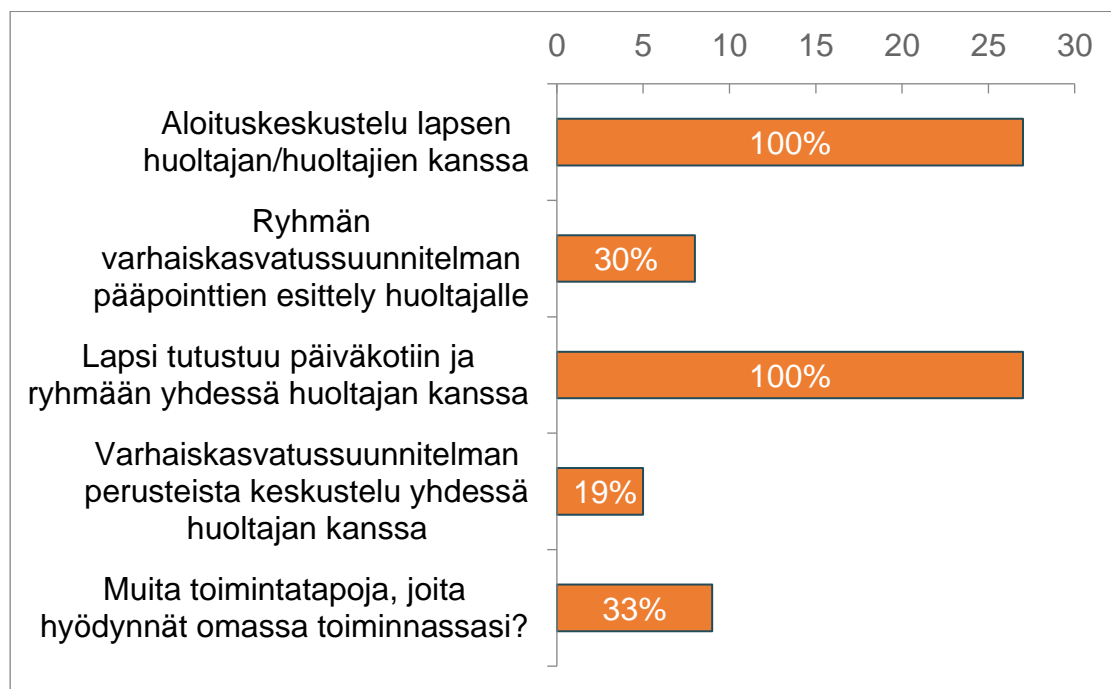
Varhaiskasvatuksen opettajista kolmasosa (33 %) kertoi työskennelleensä varhaiskasvatuksessa 21 vuotta tai jopa pidempään. Varhaiskasvatuksessa oli työskennellyt 16–20 vuotta 22 % vastaajista. Vastaajista 11 % taas oli työskennellyt varhaiskasvatuksessa 11–15 vuotta. Varhaiskasvatuksessa oli työskennellyt 6–10 vuotta 19 % vastaajista ja alle 5 vuotta 15 % vastaajista.

Taustakysymysten jälkeen varhaiskasvatuksen opettajilta kysyttiin, kokevatko he, että ryhmän lasten huoltajilla on mahdollisuus vaikuttaa lastensa varhaiskasvatukseen. Jokainen (100 %) kyselyyn vastanneista varhaiskasvatuksen

opettajista oli sitä mieltä, että heidän ryhmänsä huoltajilla on mahdollisuus vaikuttaa lastensa varhaiskasvatukseen.

7.1 Kasvatusyhteistyön muodot

Kasvatusyhteistyön toteuttamista koskeissa kysymyksissä varhaiskasvatuksen opettajat saivat valita valmiista vastausvaihtoehdoista ne toteutustavat, joita he hyödyntävät omassa toiminnassaan. Kysymyksissä varhaiskasvatuksen opettajilla oli mahdollisuus valita useampi vastausvaihtoehto. Lisäksi kysymyksiin oli liitetty vastausvaihtoehto, joissa oli avoin tekstikenttä. Tekstikenttään varhaiskasvatuksen opettajat saivat halutessaan kirjata muita kasvatusyhteistyön toimintatapoja, joita ei ollut valmiissa vastausvaihtoehdoissa. Ensimmäinen kasvatusyhteistyön toteutustapoja koskeva kysymys koski kasvatusyhteistyötä lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa (kuva 3).

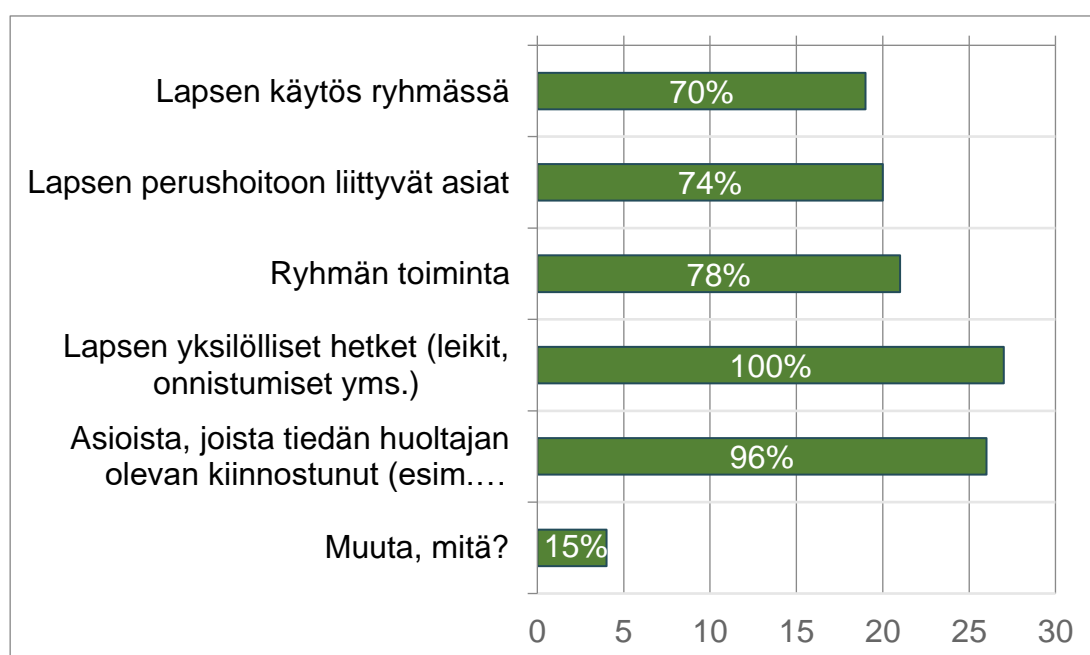
Kuva 3. Kasvatusyhteistyö lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa (n = 27)

Jokainen kyselyyn vastanneista varhaiskasvatuksen opettajista, kertoi pitävänsä aloituskeskustelun yhdessä huoltajan/hoitajien kanssa. Lisäksi kaikkien vastanneiden ryhmissä lapsi tutustui päiväkotiin ja lapsiryhmään yhdessä huoltajan kanssa. Vastaajista 30 % keskusteli huoltajan kanssa ryhmän var-

haiskasvatussuunnitelmasta lapsen aloittaessa päiväkodissa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista ja sen pääpointeista keskusteli yhdessä huoltajan kanssa 19 % vastaajista.

Vastaajista 33 % toi esiin muita toimintatapoja, joita hyödynsi omassa toiminnassaan lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa. Valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi vastaajat nostivat esiin lapsen tutustumisen ilman huoltajaa, puhelun ennen aloituskeskustelua ja tutustumista, ryhmän varhaiskasvattajien esittelyn sekä lasten silmin -koulutuksen. Tämän lisäksi esiin nostettiin esimerkkejä aloituskeskustelun sisällöistä. Tärkeänä koettiin, että aloituskeskustelussa keskusteltaisiin huoltajien toiveista ja lapsen mielenkiinnonkohteista. Lisäksi yksi varhaiskasvatuksen opettaja nosti esiin sen, että suomea toisena kielenä puhuvien lasten ja heidän huoltajien kanssa käydään päiväkodin aloitus läpi kuvien avulla.

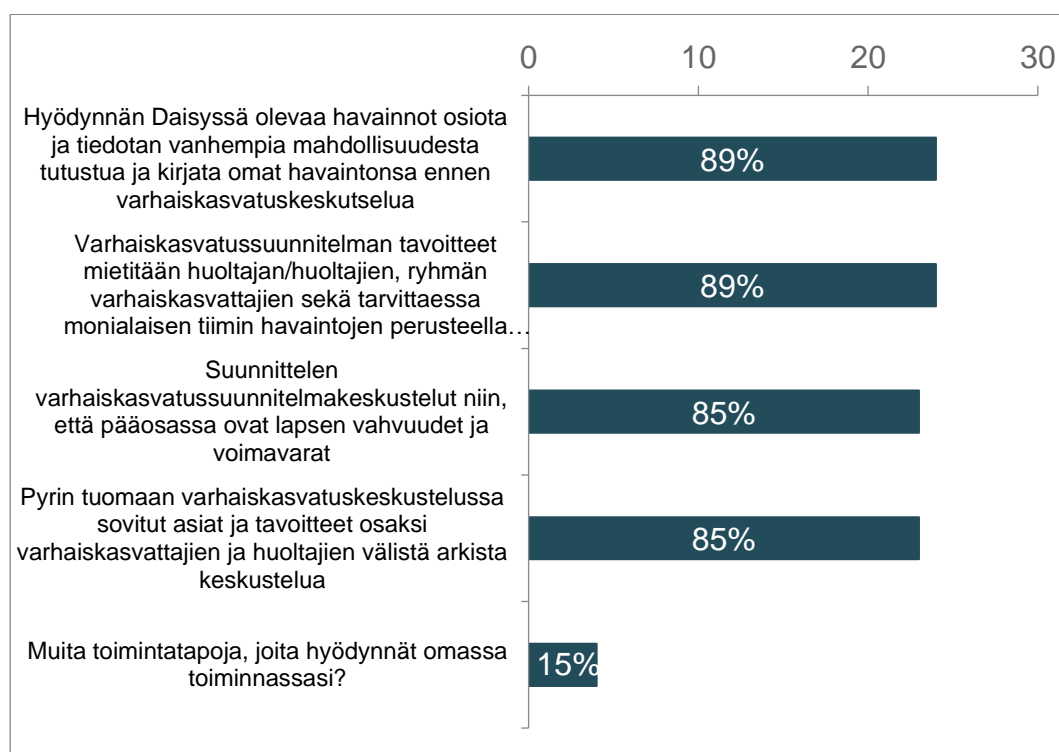
Seuraava kysymys koski huoltajien ja varhaiskasvatuksen opettajien välisiä päivittäisiä kohtaamisia. Päivittäisillä kohtaamisilla tarkoitan lapsen tulo- ja hakutilanteita. Kysymyksellä halusin selvittää mistä asioista varhaiskasvatuksen opettajien mielestä on tärkeää keskustella huoltajien kanssa (kuva 4). Varhaiskasvatuksen opettaja pystyi valitsemaan kysymyksessä useamman vastausvaihtoehdon.

Kuva 4. Mistä asioista varhaiskasvatuksen opettajat keskustelevat päivittäisissä kohtaamisissa (n = 27)

Jokainen (100 %) vastaaja oli sitä mieltä, että huoltajien kanssa on tärkeää keskustella lasten yksilöllisistä hetkistä. Suurin osa vastaajista (96 %) piti tärkeänä, että huoltajien kanssa on keskusteltu siitä, mitä he ovat kiinnostuneita kuulemaan lasta hakiessa. 78 % vastaajista piti tärkeänä kertoa huoltajalle ryhmän toiminnasta ja 74 % vastaajista taas lapsen perushoitoon liittyvistä asioista. Vastaajista 70 % piti tärkeänä kertoa huoltajille lapsen käyttäytymisestä. Vastausvaihtoehdon *muuta, mitä?* valitsi 15 % vastaajista. Varhaiskasvatuksen opettajat pitivät valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi tärkeänä kertoa huoltajille lapselle tärkeitä asioita, osallistaa lasta keskusteluun ja puhua haastavistakin asioita positiiviseen sävyyn. Lisäksi tärkeänä pidettiin, että eri päivinä painotetaan eri asioista lapsen henkilökohtaisesta tilanteesta ja tarpeista riippuen.

Seuraavassa kysymyksessä varhaiskasvatuksen opettajilta kysyttiin, millä tavoin varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat kasvatusyhteistyötä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin aikana (kuva 5). Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto.

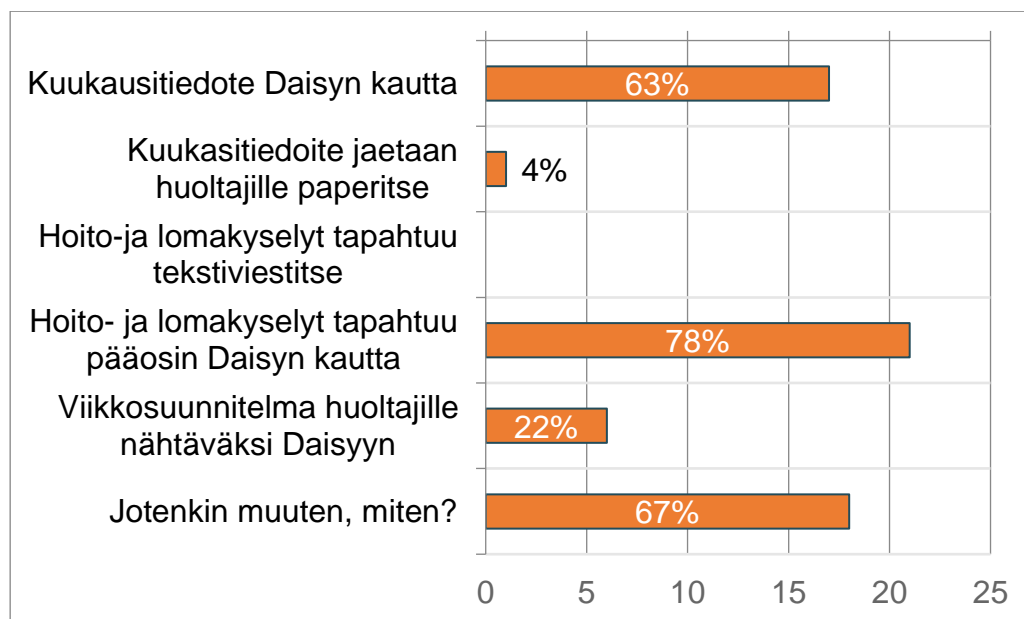

Kuva 5. Kasvatusyhteistyö lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin aikana (n = 27)

Suurin osa (89 %) vastaajista kertoi hyödyntävänsä Daisyssa olevaa havaintotasiota ja tiedottavansa huoltajia mahdollisuudesta kirjata omat havaintonsa ennen varhaiskasvatuskeskustelua. Vastaajista 89 % kertoi miettivänsä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattavat tavoitteet yhdessä huoltajan kanssa, varhaiskasvattajien, huoltajan/huoltajien ja tarvittaessa monialaisen tiimin havaintojen pohjalta. Vastaajista 85 % suunnitteli lapsen varhaiskasvatussuunnitelma keskustelut niin, että pääosassa on lapsen vahvuudet ja voimavarat.

Lisäksi 85 % vastaajista pyrki tuomaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma keskustelussa sovitut asiat ja tavoitteet osaksi varhaiskasvattajien ja huoltajien välistä arkista keskustelua. Kysymys sisälsi myös kohdan, jossa vastaajat saivat nostaa esiin muita toimintatapoja, joita hyödyntävät omassa toiminnassaan. Vastaajat nostivat esiin seuraavia asioita: huoltajien kannustus omien havaintojen ja ajatusten kirjaamiseen, lapsen mielipide osaksi prosessia sekä yhteistyömuotojen ja vaikuttamiskanavien esittely.

Kyselyn seitsemännessä kysymyksessä varhaiskasvatuksen opettajilta kysyttiin, miten he tiedottavat huoltajia lapsen varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista (kuva 6). Vastausvaihtoehtoina oli kuukausitiedote Daisyn kautta, kuukausitiedote paperisena, hoito- ja lomakyselyt tapahtuvat tekstiviestitse, hoito- ja lomakyselyt tapahtuvat Daisyn kautta, viikkosuunnitelma nähtäväksi huoltajille Daisyn. Varhaiskasvatuksen opettajilla oli mahdollisuus valita useampi vastausvaihtoehto.

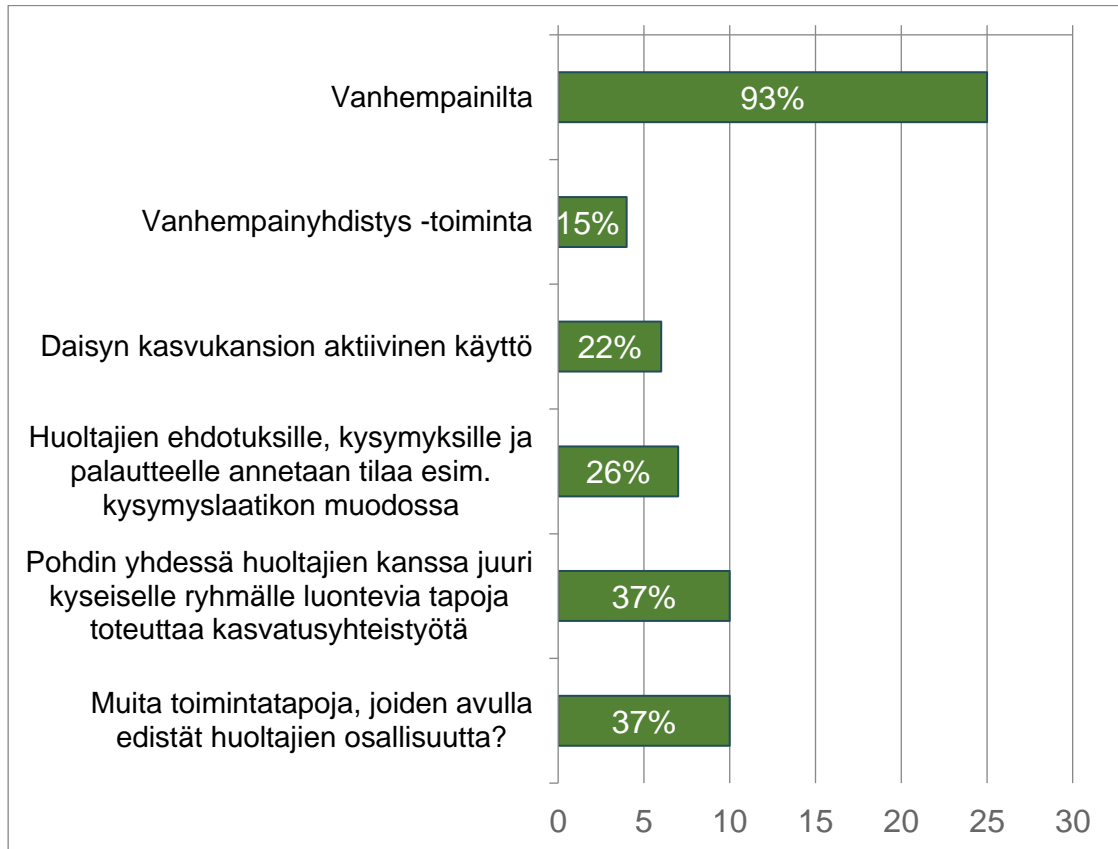
Kuva 6. Huoltajien tiedottaminen lapsen varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista (n = 27)

Vastaajista 78 % vastaajista kertoi laittavansa hoitoaika- ja lomakyselyt huoltajille Daisyn kautta. Vastaajista 63 % hyödynsi kuukausitiedotetta huoltajille viestimiseen. 22 % vastaajista kertoi laittavansa viikkosuunnitelman huoltajille nähtäväksi. Vastaajista 4 % laittoi kuukausitiedotteen huoltajille paperisena. 67 % vastaajista valitsi vaihtoehdon, johon tuli kertoa miten muuten tiedottaa huoltajia lapsen varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista.

Vastaajista 15 % vastaajaa kertoi hyödyntävänsä Instagramia huoltajille tiedottamisessa. Vastaajat kertoivat hyödyntävänsä Instagramia päivittäin kuvien jakamiseen tai viikon toiminnan näkyväksi tekemiseen. Lisäksi esiin nostettiin kiireelliset asiat, jotka hoidettiin tekstiviestitse tai puhelimitse. 4 % vastaajista hyödynsi Daisyn ilmoitustaulua, jossa ilmoitetaan tulevista tapahtumista. Lisäksi päiväkodin ikkunaa hyödynnettiin dokumentoinnissa. 4 % vastaajista kertoi tiedottavansa huoltajia päivittäisten tulo- ja hakutilanteiden yhteydessä. Vastaajista 8 % kertoi hyödyntävänsä eteistä viikkosuunnitelman, valokuvien ja kertomusten esille laittamiseen.

Kahdeksannessa kysymyksessä käsiteltiin varhaiskasvatuksen opettajien tapoja edistää huoltajien osallisuutta (kuva 6). Vastausvaihtoehtoina oli vanhempainilta, vanhempainyhdistys -toiminta, Daisyn kasvunkansion aktiivinen käyttö, huoltajan ehdotuksille, kysymyksille ja palautteelle annetaan tilaa ja

pohdin yhdessä huoltajan kanssa juuri kyseiselle ryhmälle luontevia tapoja toteuttaa kasvatusyhteistyötä. Lisäksi kysymyksessä oli vastausvaihtoehto muita toimintatapoja, joiden avulla edistät huoltajien osallisuutta, jonka perään oli lisätty avoin tekstikenttä. Vastaajalla oli mahdollisuus valita useampi vastausvaihtoehto.

Kuva 6. Huoltajien osallisuus (n = 27)

Suurin osa (93 %) vastaajista kertoi järjestävänsä vanhempainillan. 37 % vastaajista kertoi pohtivansa yhdessä huoltajien kanssa juuri kyseisellä ryhmällä luontevia tapoja toteuttaa kasvatusyhteistyötä. Kyselyyn vastanneista 26 % kertoi antavansa tilaa huoltajien kysymyksille, ehdotuksille ja palautteelle esimerkiksi kysymyslaatikon muodossa. Vastaajista 22 % hyödynsi Daisyn kasvukansiota aktiivisesti. 15 % vastaajista kertoi päiväkodissa olevan vanhempainyhdistystoimintaa. Vastaajista 27 % kokee edistävänsä huoltajien osallisuutta päivittäisissä kohtaamisissa. Vastaajista 11 % koki lapsen varhaiskasvatussuunnitelma keskustelut huoltajien osallisuutta edistävinä. Lisäksi esiin nostettiin viikkokirjeen tärkeys.

7.2 Kasvatusyhteistyön tärkeys

Kyselyssä varhaiskasvatuksen opettajien tuli vastata asteikkokysymykseen, asteikolla 1–5, kuinka tärkeänä pitävät kasvatusyhteistyöhön liittyviä väittämiä (taulukko 1). Vastausvaihtoehtoina oli hyvin tärkeä (5), melko tärkeä (4), jonkin verran tärkeä (3), ei kovin tärkeä (2) ja ei lainkaan tärkeä (1). Kasvatusyhteistyöhön liittyvissä väittämissä käsiteltiin esimerkiksi huoltajien mahdollisuutta osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin, päivittäisiä keskusteluja huoltajien kanssa, huoltajan ja varhaiskasvattajan välistä ilmapiiriä, huoltajan tutustuttamista varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja huoltajien tiedottamista ryhmän pedagogisesta toiminnasta. Varhaiskasvatuksen opettajien tuli arvioida jokaista väittämää.

Taulukko 1. Kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta on tärkeää (n = 27)

Kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta tärkeää on...	Hyvin tärkeä (5)	Melko tärkeä (4)	Jonkin verran tärkeä (3)	Ei kovin tärkeä (2)	Ei lainkaan tärkeä (1)	Keskiarvo
tarjota huoltajille mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun	33,3 %	48,2 %	14,8 %	3,7 %	0 %	4,1
tarjota huoltajille mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen arviointiin	55,6 %	40,7 %	3,7 %	0 %	0 %	4,5
päivittäinen keskustelu lapsen huoltajan kanssa	92,6 %	7,4 %	0 %	0 %	0 %	4,9
avoin ilmapiiri varhaiskasvattajan ja huoltajan välillä	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	5
tutustuttaa huoltajat varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin	29,6 %	40,8 %	29,6 %	0 %	0 %	4
tiedottaa huoltajia ryhmän pedagogisesta toiminnasta	74,1 %	18,5 %	7,4 %	0 %	0 %	4,7

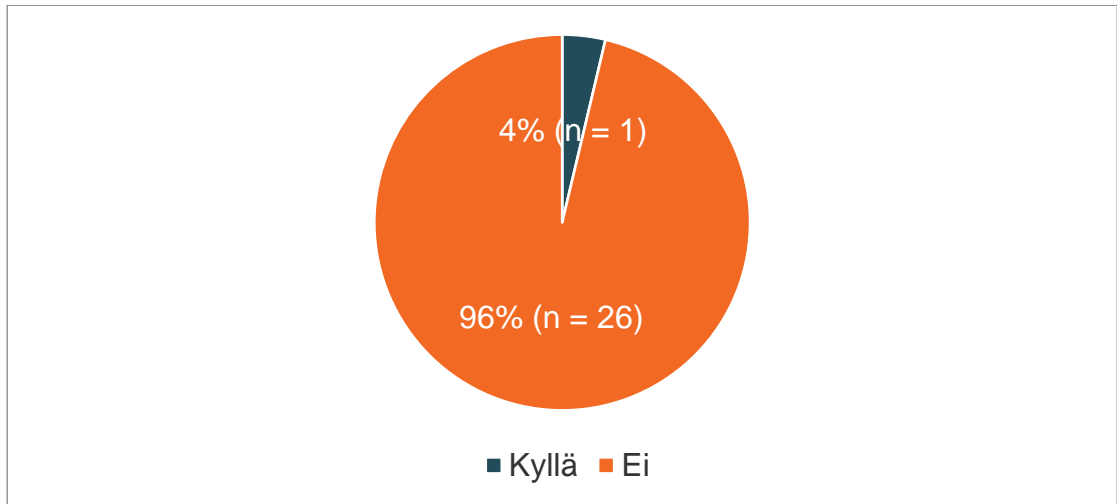
Yhtenä väittämänä oli, että kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta tärkeää on tarjota huoltajille mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Vastaaajista 48 % piti edellä mainittua väittämää kasvatusyhteistyön on-

nistumisen kannalta melko tärkeänä. 33 % vastaajista piti väittämää kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta hyvin tärkeänä. Lisäksi vastaajista piti väittää 14,8 % jonkin verran tärkeänä ja 3,7 % ei pitänyt väittämää kovinkaan tärkeänä. Kyselyyn vastanneista 56 % piti hyvin tärkeänä, että huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen arviointiin. Vastaajista taas 41 % koki saman väittämä melko tärkeänä kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta. Loput 3,7 % valitsi vastausvaihtoehdon jonkin verran tärkeä.

Vastaajista 93 % piti kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta hyvin tärkeänä päivittäisiä keskusteluja lapsen huoltajan kanssa. Loput 7,4 % valitsi vastausvaihtoehdon melko tärkeä. Jokainen kyselyyn vastanneesta varhaiskasvatuksen opettajasta oli sitä mieltä, että kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta on hyvin tärkeää avoin ilmapiiri varhaiskasvattajan ja huoltajan välillä. Vastaajista 41 % piti melko tärkeänä tutustuttaa huoltajat varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Loput vastaajista piti väittämää, joko hyvin tärkeänä (30 %) tai jonkin verran tärkeänä (30 %). Vastaajista 74 % piti kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta hyvin tärkeänä, että huoltajia tiedotetaan ryhmän pedagogisesta toiminnasta. Vastaajista 19 % valitsi vastausvaihtoehdon melko tärkeä ja 7 % vastausvaihtoehdon jonkin verran tärkeä.

7.3 Kasvatusyhteistyöhön liittyvä tuki

Kolmantena tutkimuskysymyksenäni oli, minkälaista kasvatusyhteistyöhön liittyvää tukea varhaiskasvatuksen opettajat kokevat tarvitsevansa (kuva 7). Kyselyn kymmenennessä kysymyksessä kysyttiin, kokevatko he tarvitsevansa tukea kasvatusyhteistyön toteuttamiseen liittyen. Vastausvaihtoehtoina oli kyllä tai ei. Kysymyksessä pystyi valitsemaan vain yhden vastausvaihtoehdon. Varhaiskasvatuksen opettajista 4 % vastasi tarvitsevansa tukea kasvatusyhteistyöhön. Loput vastanneista (96 %) kertoi, etteivät he koe tarvitsevansa tukea kasvatusyhteistyön toteuttamiseen.

Kuva 7. Kasvatusyhteistyön toteuttamiseen liittyvä tuki (n = 27)

Kyselyn loppuun oli lisätty avoin kysymys, johon vastaaja sai kertoa millaista tukea hän kaipaisi kasvatusyhteistyön toteuttamiseen. Vastaajista yksi toivoi yhteistä keskustelua, ideointia ja referointia kollegoiden kanssa. Lisäksi hän nosti esiin, että olisi tärkeää myös pohtia, miten kasvatusyhteistyötä voitaisiin toteuttaa arjessa niin, että suunnitelmat tulisi myös toteutettua. Myös kasvatusyhteistyöhön liittyvä koulutus nostettiin esiin.

Ideoita, yhteistä keskustelua ja referointia kollegoiden kanssa. Miten voisi kehittää arjessa, niin että tätä oikeasti myös ehtisi toteuttaa eikä jäisi pelkäksi suunnitelma-tasoksi. Toki koulutustakin, jos mahdollista.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia varhaiskasvatuksen opettajien ja lasten huoltajien välistä kasvatusyhteistyötä. Tutkimusaineisto oli monipuolinen ja vastaukset liittyivät varhaiskasvatuksen opettajien tapoihin toteuttaa kasvatusyhteistyötä, kasvatusyhteistyön tärkeyteen ja siihen kokevatko varhaiskasvatuksen opettajat tarvitsevansa tukea kasvatusyhteistyöhön liittyen.

Jokainen kyselyyn vastanneista varhaiskasvatuksen opettajista oli sitä mieltä, että huoltajilla oli mahdollisuus vaikuttaa lastensa varhaiskasvatukseen. Muita tutkimustuloksia tarkastellessani jokainen varhaiskasvatuksen opettaja kuitenkin toteutti kasvatusyhteistyötä eri tavoin ja koki eri asiat tärkeänä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen henkilös-

tön ja huoltajien välisestä yhteistyöstä. Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa määrätään esimerkiksi varhaiskasvatuksen aloitukseen ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvästä kasvatusyhteistyöstä. Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa käsitellään pääosassa kasvatusyhteistyön osa-alueita, eikä syvennyttä erilaisiin toteutustapoihin. (Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2020, 38.) Tutkimustulokseen vedoten voidaan todeta, että huoltajien mahdollisuus vaikuttaa lapsen varhaiskasvatukseen toteutuu jokaisen vastaajan kohdalla, mutta kasvatusyhteistyön toteutustavat ovat eriävät.

Kasvatusyhteistyön muodot

Ensimmäinen tutkimuskysymys koski varhaiskasvatuksen opettajien tapoja toteuttaa kasvatusyhteistyötä. Analysoitu tutkimusaineisto antoi monipuolisesti vastauksia tutkimuskysymykseen. Jokainen varhaiskasvatuksen opettaja kertoi pitävänsä aloituskeskustelun sekä lapsen tutustuvan ryhmään ja päiväkohtiin yhdessä huoltajan kanssa. Porvoon varhaiskasvatussuunnitelmassa määrätään, että aloituskeskusteluun ja lapsen tutustumiseen liittyvistä käytännöistä (Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2020, 9–10). Tutkimukseen osallistuneet varhaiskasvatuksen opettajat näyttäisivät tämän asian valossa toteuttavan kasvatusyhteistyötä paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman edellyttämällä tavalla. Toivosen (2017) tutkimustuloksista nousi esiin samankaltaisia tuloksia. Toivosen tutkimuksessa varhaiskasvattajat ja huoltajat nostivat esiin tutustumisen ja aloituskeskustelun tärkeyden kasvatusyhteistyön kannalta (Toivonen 2017, 39).

Tutkimustuloksista kävi ilmi, että varhaiskasvatuksen opettajat keskustelivat pitkälti samoista asioista huoltajan kanssa lapsen tulo- ja hakutilanteissa. Tulosten mukaan melkein jokainen varhaiskasvatuksen opettaja painotti keskusteluissa lapsen yksilöllisiä asioita tai kertoi huoltajille asioita, joista tietää heidän olevan kiinnostuneita. Porvoon varhaiskasvatussuunnitelmassa kerrotaankin, että kannustavat ja myönteiset viestit ovat huoltajille tärkeitä (Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2021, 38). Myös Toivosen tutkimustuloksissa ilmeni yhtäläisyyksiä. Tutkimustuloksissa lapsen päivittäisten kokemusten jakaminen koettiin tärkeänä. Päivittäisillä kokemuksilla tarkoitettiin tut-

kimuksessa esimerkiksi lapsen päiväunia, ruokailua ja ulkoilua sekä niihin liittyviä asioita. (Toivonen 2017, 53–54.) Tutkimustuloksista ei selvinnyt, minkälaisia asioita varhaiskasvatuksen opettajat kertoivat huoltajille. Tutkimustulosten perusteella voidaan kuitenkin todeta, että suurin osa varhaiskasvatuksen opettajista oli miettinyt, mistä asioista kertoo huoltajalle lapsen tulo- ja hakutilanteissa.

Kyselylomakkeen kuudennessa kysymyksessä oli yllättävän tasaiset vastaukset, sillä vastausvaihtoehtojen vastausprosentit vaihtelivat vain muutamalla prosentilla (85 %-89 %). Kysymyksessä käsiteltiin varhaiskasvatuksen opettajien tapoja toteuttaa kasvatusyhteistyötä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin aikana. Huoltajien osallisuutta edistetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ja päivittäisten keskustelujen avulla. Ahosen mukaan nämä jäävät liian usein ainoiksi huoltajien osallisuutta edistäviksi tekijöiksi. (Ahonen 2017, 123.) Tutkimustulosten pohjalta voidaan ajatella, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvä prosessi on varhaiskasvatuksen opettajille tutumpi osa kasvatusyhteistyötä, minkä takia vastaukset olivat yhteneviä.

Tutkimustulosten mukaan lähes jokainen vastaaja hyödynsi erilaisia sähköisiä viestimiä huoltajien tiedottamiseen. Tiedottamiseen hyödynnettiin Daisya, mutta esimerkiksi myös Instagramia. Porvoon varhaiskasvatussuunnitelman mukaan huoltajia tulee tiedottaa pääosin sähköisten viestimien avulla. Varhaiskasvatussuunnitelmassa mainitaan kuitenkin, että huoltajan kanssa voidaan erikseen keskustella siitä, miten lapsen päivästä tai muista asioista viestitään. (Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2020, 39.) Johtopäätöksenä voidaan todeta, että varhaiskasvatuksen opettajat hyödynsivät pääosin sähköisiä viestimiä tiedottamisessa. Penttisen ja Voutilaisen tutkimustuloksissa nousi esiin toimiva tiedonkulku ja sen tärkeys. Tutkimustuloksissa huoltajien mielestä tiedottaminen toimi parhaiten, kun asioista tiedotettiin hyvissä ajoin ja mielellään sähköisiä tiedotuskanavia hyödyntäen. Penttisen ja Voutilaisen opinnäytetyössä sähköisillä tiedotuskanavilla tarkoitettiin esim. Daisya ja Pedanettiä. (Penttinen & Voutilainen 2019, 36–37.)

Tutkimustulosten mukaan suurimpana huoltajien osallisuutta edistävänä tekijänä nähtiin vanhempainillat (98 %). Muut vastausvaihtoehtojen vastauspro-

sentit, jäivät yllättävän pieniksi. Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan huoltajille tulee järjestää mahdollisuus kuulla ja keskustella ryhmän toiminnasta ja varhaiskasvatuksen sisällöistä. (Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2020, 39.) Penttisen ja Voutilaisen tutkimustuloksista kävi ilmi samankaltaisia asioita. Penttisen ja Voutilaisen tutkimuksessa asiaa käsiteltiin kuitenkin huoltajien näkökulmasta, mikä eroaa omasta tutkimuksestani, jossa kohderyhmänä olivat varhaiskasvatuksen opettajat. Tutkimustulosten mukaan huoltajat pitivät tärkeänä vanhempainiltoja, joista kävi ilmi tulevan vuoden suunnitelma. Osa huoltajista oli kuitenkin sitä mieltä, että olisi mielellään osallistunut enemmänkin varhaiskasvatuksen suunnitteluun. (Penttinen & Voutilainen 2019, 37–38.) Johtopäätöksenä voidaan todeta, että vanhempainilta on varhaiskasvatuksen opettajille tutuin tapa edistää huoltajien osallisuutta. Tämä voisi johtua siitä, että se on ainut konkreettinen toteutus-tapa, joka mainitaan Porvoon varhaiskasvatussuunnitelmassa.

Kasvatusyhteistyön tärkeys

Toisena tutkimuskysymyksenä oli, kuinka tärkeänä varhaiskasvatuksen opettajat kokevat kasvatusyhteistyön. Varhaiskasvatuksen opettajat kertoivat pitävänsä aika lailla samoja asioita kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta tärkeänä. Jokainen varhaiskasvatuksen opettaja piti kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta tärkeimpänä avointa ilmapiiriä. Lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat pitivät tärkeänä päivittäisiä kohtaamisia huoltajien kanssa. Ylikuljun pro gradu -tutkielmasta kävi ilmi samankaltaisia asioita. Avoin keskustelu, toimiva tiedonkulku, huoltajien toiveet. (Ylikulju 2020, 29–35.) Tutkimustulosten pohjalta voidaan todeta, että kasvatusyhteistyön kannalta tärkeänä pidettiin huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välistä suhdetta, kun taas varhaiskasvatuksen sisällön kuten varhaiskasvatussuunnitelmien avaaminen huoltajille koettiin vähemmän tärkeänä.

Kasvatusyhteistyöhön liittyvä tuki

Kolmantena tutkimuskysymyksenä oli varhaiskasvatuksen opettajien kokemukset kasvatusyhteistyön toteuttamiseen liittyvästä tuen tarpeesta. Lähes jokainen varhaiskasvatuksen opettaja vastasi, ettei koe tarvitsevansa tukea kas-

vatusyhteistyöhön. Ahosen mukaan se, miten osallisuutta toteutetaan eri yksiköissä, riippuu esimiehen ja henkilöstön ajatteluprosessin syvyydestä ja koulutuksesta tai muusta tiedosta. (Ahonen 2017, 17.) Tutkimustulosten perusteella voidaan päätellä, etteivät varhaiskasvatuksen opettajat koe tarvitsevansa tukea kasvatusyhteistyöhön liittyen. Tutkimustulosten perusteella kasvatusyhteistyötä toteutettiin eri tavoin, eikä varhaiskasvatussuunnitelmakaan anna tarkkaa ohjetta toteutukseen vaan jättää varhaiskasvatuksen opettajan luovuudelle tilaa.

9 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tutkia Porvoon varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa varhaiskasvatuksen opettajien ja lasten huoltajien välistä kasvatusyhteistyötä. Tarkoituksena oli tutkia kasvatusyhteistyön toteutustapoja ja tärkeyttä sekä kasvatusyhteistyöhön liittyviä tuen tarpeita. Tavoitteenani oli tuottaa tietoa kasvatusyhteistyön sen hetkisestä tilasta ja tulosten raportoinnin avulla jakaa toimivia kasvatusyhteistyön toteutukseen liittyviä toimintatapoja. Pitkän tähtäimen tavoitteena oli, että Porvoon varhaiskasvatus voi hyödyntää tietoja kehittäessään varhaiskasvatuksessa toteutettavaa kasvatusyhteistyötä.

Tutkimuksen tavoitteet saavutettiin, sillä tutkimuksen avulla saatiin tietoa kasvatusyhteistyön tämänhetkisestä tilasta ja varhaiskasvatuksen opettajien tavoista toteuttaa kasvatusyhteistyötä. Tärkeää on muistaa, että tutkin asiaa varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmasta. Tutkimustuloksiin vedoten ei mielestäni voida vähätellä kasvatusyhteistyön tärkeyttä. Tutkimustuloksista ilmeni, että varhaiskasvatuksen opettajat toteuttivat kasvatusyhteistyötä esimerkiksi pitämällä aloituskeskustelun, kertomalla huoltajille lapsen tulo- ja hakutilanteissa lapsen yksilöllisistä hetkistä, osallistamalla huoltajia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessiin, hyödyntämällä sähköisiä viestimiä tiedottamisessa sekä järjestämällä vanhempainiltoja. Tutkimustulosten perusteella varhaiskasvatuksen opettajat pitivät kasvatusyhteistyön onnistumisen kannalta tärkeimpänä avointa ilmapiiriä huoltajien ja henkilöstön välillä sekä päivittäisiä keskusteluja huoltajien kanssa. Tutkimuksesta selvisi myös se, että varhaiskasvatuksen opettajat eivät juurikaan kokeneet tarvitsevansa tukea kasvatusyhteistyöhön.

Luotettavuus

Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta tarkastellessa tulee kiinnittää huomiota opinnäytetyön reliabiliteettiin ja validiteettiin. Opinnäytetyön luotettavuudella, eli reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten tarkkuutta. Tutkimuksen ollessa luotettava, sattumavaraisia tuloksia ei ilmene ja tulokset ovat toistettavissa. (Vilka 2015, 193–194.)

Kun tarkastellaan opinnäytetyön kokonaisluotettavuutta, tulee arvioida myös tutkimuksen pätevyyttä eli validiteettia. Tutkimuksen pätevyydellä tarkoitetaan tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoituskin mitata. Tutkimuksen pätevyyteen voidaan vaikuttaa jo suunnitteluvaiheessa huolellisella suunnittelulla ja teoriaan perehtymisellä. Määrällisessä tutkimuksessa pätevyyttä voidaan arvioida siten, miten tutkija on onnistunut siirtämään teoreettisen viitekehysten kyselylomakkeeseen niin, että tutkittava ymmärtää kyselylomakkeen ja sen kysymykset halutulla tavalla. (Vilka 2015, 193–194.)

Koin perehtyneeni opinnäytetyöni aiheeseen ja teoreettiseen viitekehykseen hyvin ennen kyselylomakkeen laatimista. Olin myös alusta asti suunnitellut opinnäytetyöaikatauluni niin, että työstäisin rauhassa opinnäytetyösuunnitelmaa ja tutkimuskysymyksiä ja vasta niiden valmistuttua työstäisin kyselylomaketta ajan kanssa. Kyselylomakkeen työstäminen osoittautui siitä huolimatta odotettua haastavammaksi. Kyselyn laatimisessa tuli kiinnittää paljon huomiota sanavalintoihin, jotta vastaaja ymmärtäisi asian halutulla tavalla. Koin, että kyselylomakkeen työstäminen paljasti kaikki ne ajatukset, jotka eivät olleet vielä jäsentyneet pääni sisällä. Kyselylomaketta työstäessäni huomasin kaipaavani erityisen paljon toisen ihmisen mielipiteitä ja näkökulmia.

Nimensä mukaisesti määrällisessä tutkimusotteessa käytettävät mittarit ovat määrällisiä ja kerättyä aineistoa käsitellään tilastollisin menetelmin. Jotta tulokset olisivat luotettavia, tarvitaan riittävä määrä vastauksia. Määrällisessä tutkimusotteessa tavoitteena on kerätyn aineiston pohjalta tuottaa perusteltua, luotettavaa ja yleistettävää tietoa. (Kananen 2011, 18.) Vastausprosentin alhaisuudesta johtuen noudatin tulosten yleistämisessä varovaisuutta. Saatujen tulosten perusteella voitiin kuitenkin tehdä päätelmiä ja kehittämisehdotuksia

sekä verrata niitä aiempiin tutkimustuloksiin. Hyödynsin myös muita aiheeseen liittyviä tutkimuksia omien tutkimustulosteni tukena. Vastaavien tutkimustulosten tarkoituksena oli toimia tutkimustulosten luotettavuuden tukena (Kananen 2011, 123).

Kyselylomakkeen välittämisessä eteenpäin oli hieman haasteita, mikä haastoi opinnäytetyön luotettavuutta. Tulimme yhdessä toimeksiantajan kanssa siihen tulokseen, että minä lähetän kyselyt eteenpäin Porvoon kaupungin päiväkotien johtajille. Sain toimeksiantajalta valmiin listan päiväkotien johtajien sähköpostiosoitteita. Koen, että minun olisi pitänyt tarkentaa saatekirjeeseen ja päiväkotien johtajille lähetettyihin sähköposteihin vielä paremmin se, että kysely oli suunnattu ainoastaan päiväkodeissa työskenteleville varhaiskasvatuksen opettajille. Tämä tarkoittaa, että esiopetus oli kokonaan rajattu pois. Porvoosahan esiopetus toimii päiväkotien alla, joten väärin ymmärrysten mahdollisuus oli. Lisäksi haasteita ilmeni siinä, etten tajunnut heti aluksi pyytää päiväkodin johtajilta vastauksena sitä, kuinka monelle varhaiskasvatuksen opettajalle he kyselyn välittivät. Sain kuitenkin päiväkotien johtajilta tarvittavat tiedot jälkeinpäin.

Kysely lähetettiin niin suomen- kuin ruotsinkielisiin päiväkoteihin. Sain kuitenkin yhdeltä johtajalta vastaukseksi, ettei kyselyä välitetä eteenpäin, koska kysely oli suomen kielellä. Kyselylomake olisi ollut helppo tehdä ruotsiksi tai suoraan rajata ruotsinkieliset ryhmät pois. Porvoossa on runsaasti ruotsinkielisiä päiväkotiryhmiä ja usein päiväkodeissa on sekaisin sekä suomen- että ruotsinkielisiä lapsiryhmiä. Tämän perusteella koen, että mahdollisimman kattavan kokonaiskuvan saamiseksi molemmat näkökulmat ovat tärkeitä.

Eettisyys

Tutkimusetiikalla tarkoitetaan hyvää tieteellistä käytäntöä, jota opiskelijan tulee noudattaa koko opinnäytetyöprosessin ajan (Vilkkä 2015, 228). Hyvällä tieteellisellä käytännöllä tarkoitetaan eettisesti kestävien tiedonhankintamenetelmien ja tutkimusmenetelmien käyttöä osana tutkimusta. Tutkijan tulee opinnäytetyössään osoittaa ymmärtävänsä käyttämänsä tutkimusmenetelmän. (Vilkkä 2015, 41–42.)

Hyödynsin opinnäytetyössäni alan tieteellistä kirjallisuutta ja muita asianmukaisia tietolähteitä. Osa käyttämästäni alan tieteellisestä kirjallisuudesta oli vanhoja ja niissä puhuttiin kasvatusyhteistyöstä vanhoilla termeillä. Lähteissä oli kuitenkin opinnäytetyöni kannalta tärkeitä asioita. Hyödynsin lähdemateriaaleja harkiten ja ainoastaan soveltuvien osien, sillä vanhat lähdemateriaalit eivät ole kaikilta osin tällä hetkellä voimassa olevan varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisia. Tutustuin myös hyvään tieteelliseen käytäntö -ohjeistukseen. Lisäksi jo opinnäytetyösuunnitelmaa työstäessäni perehdyin valitsemaani tutkimusmenetelmään, jotta pystyin toimimaan hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla.

Osana opinnäytetyötäni hain tutkimuslupaa Porvoon kaupungilta. Porvoon kaupunki vaatii tutkimuslupaa organisaatiossaan toteutettaviin tutkimuksiin. Porvoon kaupungilla oli valmis tutkimuslupahakemus-lomake, jonka täytin ohjeiden mukaisesti. Osaksi tutkimuslupahakemusta liitin valmiin opinnäytetyösuunnitelmani. Tutkimuslupa myönnettiin tutkimuslupahakemuksen pohjalta toukokuussa 2021.

Tutkimusaineiston keruuseen, säilytykseen ja hävitykseen liittyy erilaisia tutkimuseettisiä haasteita. Jotta näiltä haasteilta voitaisiin välttyä, tulee tutkittavalle heti aluksi viestiä, mihin hän tietojaan antaa. Tutkittavalle tulee myös kertoa, että tutkimus toteutetaan anonymisti ja kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. (Vilkkä 2015, 47–49.) Kirjasin kyselyn saatekirjeeseen (liite 2) tutkittavalle tiedoksi edellä mainitut asiat. Lisäksi kyselylomakkeessa ei kysytty mitään, mistä voisi tunnistaa vastaajan. Tavoitteena oli, että tutkimustulokset kuvaavat Porvoon varhaiskasvatuksen kasvatusyhteistyötä, eikä yksittäisen varhaiskasvatuksen opettajan toimintatapoja.

Tutkijan tulee myös huolehtia tutkimusaineistojen asianmukaisesta säilytyksestä, etteivät kerätyt aineistot joudu väärin käsiin. Anonymiteetti liittyy myös tutkimusaineistojen asianmukaiseen säilytykseen. Tästä huolehdin salasanasuojatulla tietokoneella. Kerätyt aineistot tulee hävittää tutkimuksen valmistuttua. (Vilkkä 2015, 47–49.) Tarkoitukseni on hävittää tutkimusaineisto heti, kun opinnäytetyöni on julkaistu.

Oma oppiminen

Opinnäytetyö prosessi oli kokonaisuudessaan todella opettavainen kokemus. Opinnäytetyön tekeminen oli minulle uutta, mutta koin selvinneeni siitä hyvin. Tein tietoisien valintojen, kun päätin tehdä opinnäytetyöni yksin. Matkan varrella huomasin kaipaavani rinnalleni jonkun, jonka kanssa pallotella mieltä askarruttavia asioita. Koen kuitenkin saaneeni tarvittaessa ohjausta ja tukea ohjaavalta opettajalta. Mikäli saan joskus mahdollisuuden tehdä tutkimuksen uudestaan, on se varmasti huomattavasti helpompaa. Tiedostan ainakin entistä paremmin ne kohdat, joissa tulee käyttää erityistä tarkkuutta ja toisaalta myös ne hetket, jolloin voi murehtia hiukan vähemmän.

Vahvuutenani opinnäytetyöprosessissa oli se, että aihe oli minulle tuttu. Saman aikainen työskentely varhaiskasvatuksessa auttoi ymmärtämään kasvatusyhteistyötä varhaiskasvatuksen opettajan näkökulmasta. Omalla kohdalla suurimpina haasteina koin raportin kirjoittamisen ja omien ajatusten jäsentelyn. Koin minulla olleen alusta asti selkeä visio, siitä mitä toivon opinnäytetyötäni, mutta sen konkretisointi oli yllättävän haastavaa.

Aikataulussa pysyminen oli itselleni suhteellisen helppoa. Aloitin opinnäytetyöprosessin tammikuussa 2021. Aloitus oli mielekäs ja koin pohtineeni mahdollista aihetta rauhassa. Koin varanneeni opinnäytetyöprosessiin tarpeeksi ja juuri sopivan määrän aikaa. Kesän jälkeen aloitin työt varhaiskasvatuksessa. Töiden ja opinnäytetyön samanaikaisuus vei kuitenkin suuren osan jaksamista, mikä näkyi omassa motivaatiossa selkeästi. Olen hyötynyt opinnäytetyöni mukana tulleesta tiedosta myös työelämässä. Olemme käyneet töissä keskustelua kasvatusyhteistyöstä ja on tuntunut hyvältä, kun itsellä on tietämystä ja mielenkiintoa aiheeseen. On mielenkiintoista nähdä millaiseksi omat ammatilliset kasvatusyhteistyön toteutustavat muokkautuvat.

Tutustuin opinnäytetyöni yhteydessä Suomen YK-liiton asettamiin kestävän kehityksen tavoitteisiin ja pohdin omaa opinnäytetyötäni kestävän kehityksen näkökulmasta. Yhtenä kestävän kehityksen tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä. Eriarvoisuus, syrjintä, yhdenvertainen mahdollisuus osallistua. (Kestävän kehityksen tavoitteet s.a.) Varhaiskasva-

tussuunnitelman perusteiden tavoitteena oli edistää tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen toteutuminen ympäri maan. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli edistää kasvatusyhteistyön toteutumista varhaiskasvatuksen perusteiden ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman edellyttämällä tavalla.

Lisäksi pohdin opinnäytetyöni merkitystä myös hyvä koulutus -tavoitteen näkökulmasta. (Kestävän kehityksen tavoitteet s.a.). Huoltajien ja henkilöstön toimiva yhteistyö, mahdollistaa laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumisen. mitä mahdollistaa lapselle. Laadukkaan varhaiskasvatuksen. Lisäksi tutkimuksen toteutuksessa otettiin huomioon kestävä kehitys. (Kestävän kehityksen tavoitteet s.a.). Kysely toteutettiin sähköisenä kyselynä Webropol-kyselytyökalua hyödyntäen. Kysely lähetettiin kohderyhmälle sähköpostitse, jolloin ei tarvittu erillisiä tulosteita tai postituksia. Tämän lisäksi turhat liikkumiset henkilöautolla paikasta toiseen pystyttiin välttämään.

Uudet tutkimus- ja kehittämisasiheet

Tutkimustuloksista nousi esiin se, että varhaiskasvatuksen opettajat pitivät kasvatusyhteistyön kannalta tärkeimpänä avointa ilmapiiriä varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajan välillä sekä päivittäisiä kohtaamisia huoltajan kanssa. Tutkimustulosten perusteella varhaiskasvatuksen opettajat kokivat vähemmän tärkeänä varhaiskasvatuksen sisällön esittelyn huoltajille. Varhaiskasvatuksen sisällöllä tarkoitan esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelman perusteita ja ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Varhaiskasvatuksen tavoitteita ja pedagogista toimintaa olisi kuitenkin tärkeää avata myös huoltajille. Kiireisessä arjessa tämän kaltaisten asioiden avaaminen huoltajille voi tuntua työläältä. Lisäksi kasvatusyhteistyötä voi haastaa esimerkiksi se, ettei varhaiskasvatuksen henkilöstöllä ja huoltajalla oli yhteistä kieltä. Entä jos varhaiskasvatuksen opettajille tarjottaisiin valmiita esimerkkejä siitä, miten esimerkiksi valtakunnallisia varhaiskasvatussuunnitelman perusteita voisi avata huoltajille?

Tutkimustuloksista ei ilmennyt miksi varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat kasvatusyhteistyötä juuri kyseisellä tavalla. Olisi mielenkiintoista kuulla perusteluja varhaiskasvatuksen opettajien valinnoille. Jatkotutkimusaiheena voisi

olla varhaiskasvatuksen opettajien ajatukset kasvatusyhteistyöstä ja siitä kuinka merkityksellisenä osana varhaiskasvatuksen arkea he kasvatusyhteistyön kokevat.

Mielestäni olisi tärkeää tuoda esille konkreettisia esimerkkejä kasvatusyhteistyöstä. Tällöin tutkimuksessa voitaisiin keskittyä esimerkiksi yhteen kasvatusyhteistyön osa-alueeseen, kuten huoltajien tiedottamiseen. Tutkimuksessa voitaisiin tutkia tarkemmin sähköisten viestimien, kuten Daisyn mahdollisuuksia ja sitä minkälaista materiaali varhaiskasvatuksen opettajat huoltajille jaksavat.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Daisy ja Varda s.a. Porvoon kaupunki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.porvoo.fi/daisy-ja-varda> [viitattu 2.10.2021].

Halme, N., Vuorisalmi, M. & Perälä, M. 2014. Tuki, osallisuus ja yhteistoiminta lasten ja perheiden palveluissa: Työntekijöiden näkökulma. Raportti 4/2014. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Helenius, A. & Lummelahti, L. 2018. Varhaiskasvatus: Perusteita. Helsinki: BoD - Books on Demand.

Jyrhämä, R., Hellström, M., Uusikylä, K. & Kansanen, P. 2016. Opettajan didaktiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2019. Opinnäytetyön ja pro gradun pikaopas: Avain opinnäytetyön ja pro-gradun kirjoittamiseen. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Kasvatusvuorovaikutus. Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. R. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Tampere: Vastapaino, 91–108.

Karikoski, H. & Tiilikka, A. 2020. Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5. uudistettu painos. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 3.10.2021].

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö. Akateeminen väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8708-8> [viitattu 7.4.2021].

Kestävän kehityksen tavoitteet s.a Suomen YK-liitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestavan-kehityksen-tavoitteet> [viitattu 23.9.2021].

Mitä on varhaiskasvatus? s.a. Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus> [viitattu 24.5.2021.]

Murphy, C., Matthews, J., Clayton, O. & Cann, W. 2021. Partnership with families in early childhood education: Exploratory study. *Australasian journal of early childhood*. 93–106. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://doi.org.ezproxy.xamk.fi/10.1177/1836939120979067> [viitattu 17.10.2021].

Mäkisalo-Ropponen, M. 2016. *Kohti yhdessä tekemisen kulttuuria*. 1. painos. Helsinki: Draamatyö.

Opetushallitus. 2018. *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018*. Helsinki: Opetushallitus. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf [viitattu 19.5.2021].

Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet. 2021. *Terveyden ja hyvinvoinninlaitos*. Päivitetty 9.3.2021. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet> [viitattu 2.6.2021].

Penttinen, T. & Voutilainen, E. 2019. "Yhtenäinen linja takaa toimivan yhteistyön": Huoltajien ja työntekijöiden välinen kasvatusyhteistyö päiväkodissa. *Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu*. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opin näytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019112422071> [viitattu 7.4.2021].

Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 1.8.2020: *Sivistyslautakunta 20.8.2020 5§*. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://peda.net/porvoo-borg%C3%A5/vtis/vasu-20172/oel/pv1:file/download/51432cbd09c03eea87bcdb1eb0f1f74bcc3f7f81/Porvoon%20varhaiskasvatussuunnitelma%201.8.2020.pdf> [viitattu 19.5.2021].

Rantala, A. & Uotinen, S. 2018. *Varhaiskasvattajan ja perheen yhteistyön merkitys*. Teoksessa Pihlaja, P. & Viitala, R. (toim.) *Varhaiserityiskasvatus*. Jyväskylä: PS-kustannus, 121–139.

Särkelä-Kukko, M. 2014. *Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen*. Teoksessa Pyykkönen, A., Astikainen, A., Jämsén, A. & Reittu-Kuurila, N. (toim.) *Osallisuuden jäljillä*. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys, 34–50.

Särkelä-Kukko, M. & Rouvinen-Wilenius, P. 2014. *Osallisuudessa on kyse*. Teoksessa Pyykkönen, A., Astikainen, A., Jämsén, A. & Reittu-Kuurila, N. (toim.) *Osallisuuden jäljillä*. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys, 9–10.

Toivonen, S. 2017. *Kasvatusyhteistyön rakentuminen pienen lapsen varhaiskasvatuksen aloituksessa: tapaustutkimus*. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu- tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201801311400> [viitattu 7.4.2021].

Varhaiskasvatus s.a. *Opetus- ja kulttuuriministeriö*. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://minedu.fi/varhaiskasvatus> [viitattu 19.05.2021].

Varhaiskasvatuslaki 2018/540.

Venninen, T., Leinonen, J., Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. 2011. "Lähes aina haettaessa sanotaan, että ihan ok päivä - mitä se lopulta tarkoittaa?". Lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan kehittämiskeskus. Työpapereita 2011:2. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.socca.fi/files/1618/Lasten_vanhempien_ja_henkilokunnan_osallisuus_paakaupunkiseudun_paivakodeissa_2011.pdf [viitattu 6.7.2021].

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka, H. 2014, Tutki ja mittaa. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf> [viitattu 17.3.2021].

Vuorenmaa, M. 2016. Äitien ja isien osallisuus perheessä ja lasten palveluissa sekä osallisuuteen yhteydessä olevat tekijät. Tampereen yliopisto. Terveystieteiden yksikkö. Akateeminen väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0019-7> [viitattu 8.6.2021].

Ylikulju, A. 2020. Varhaiskasvatushenkilöstö käsityksiä kasvatuskumppanuudesta. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu- tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: nbnfioulu-202005161893.pdf [viitattu 7.4.2021].

KYSELYLOMAKE**KASVATUSYHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSESSA**

Opinnäytetyöni aiheena on kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa. Tässä kyselyssä kasvatusyhteistyöllä tarkoitan varhaiskasvatuksessa toteutettavaa varhaiskasvattajien ja huoltajien välistä kasvatusyhteistyötä. Huomioithan myös, että kysely on suunnattu varhaiskasvatuksen opettajille.

1. Koulutustausta *

- Kasvatustieteiden kandidaatti (yliopisto)
- Sosionomi (amk)
- Muu, mikä?

2. Työkokemus varhaiskasvatuksessa *

- 0–5 vuotta
- 6–10 vuotta
- 11–15 vuotta
- 16–20 vuotta
- 21 tai enemmän

3. Koetko, että ryhmäsi lasten huoltajilla on mahdollisuus vaikuttaa lastensa varhaiskasvatukseen? *

- Kyllä
- Ei

Olen jakanut kasvatusyhteistyön viiteen eri osa-alueeseen. Nämä osa-alueet ovat lapsen aloitus varhaiskasvatuksessa, päivittäiset kohtaamiset, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessi, huoltajien tiedottaminen ja huoltajien osallisuus. Seuraavissa viidessä kysymyksessä käsitellään edellä mainittuja kasvatusyhteistyön osa-alueita.

4. Miten toteutat kasvatusyhteistyötä huoltajan/huoltajien kanssa, silloin kun lapsi aloittaa päiväkodissa? *

Huoltajien ja varhaiskasvattajien välinen kasvatusyhteistyö alkaa lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa. Pohdi kysymystä huoltajan osallisuuden näkökulmasta. Valitse halutessasi useampi vaihtoehto.

- Aloituskeskustelu lapsen huoltajan/huoltajien kanssa
- Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pääpointtien esittely huoltajalle
- Lapsi tutustuu päiväkotiin ja ryhmään yhdessä huoltajan kanssa
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista keskustelu yhdessä huoltajan kanssa
- Muita toimintatapoja, joita hyödynnät omassa toiminnassasi?

5. Millaisista asioista on mielestäsi tärkeää keskustella päivittäisissä kohtaamisissa lapsen huoltajan/huoltajien kanssa? *

Huoltajan/huoltajien kohtaaminen lapsen lähtö- ja hakutilanteissa on yksi kasvatusyhteistyön muodoista. Valitse halutessasi useampi vaihtoehto.

- Lapsen käytös ryhmässä
- Lapsen perushoitoon liittyvät asiat
- Ryhmän toiminta
- Lapsen yksilölliset hetket (leikit, onnistumiset yms.)
- Asioista, joista tiedän huoltajan olevan kiinnostunut (esim. aikaisemmin käyty keskustelu siitä mitä huoltaja on kiinnostunut kuulemaan)
- Muuta, mitä?

6. Millä tavoin toteutat kasvatusyhteistyötä huoltajan/huoltajien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin aikana? *

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessilla tarkoitan lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimista ja arvioimista.

- Hyödynnän Daisyssa olevaa havainnot osiota ja tiedotan vanhempia mahdollisuudesta tutustua ja kirjata omat havaintonsa ennen varhaiskasvatuskeskustelua.
- Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteet mietitään huoltajan/huoltajien, ryhmän aikuisten sekä tarvittaessa monialaisen tiimin havaintojen perusteella yhdessä huoltajan kanssa
- Suunnittelen keskustelut niin, että pääosassa ovat lapsen vahvuudet ja voimavarat.
- Pysin tuomaan varhaiskasvatuskeskustelussa sovitut asiat ja tavoitteet osaksi henkilöstön ja huoltajien välistä arkista keskustelua.
- Muita toimintatapoja, joita hyödynnät omassa toiminnassasi?

7. Millä tavoin tiedotat huoltajia lapsen varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista? *

Valitse halutessasi useampi vaihtoehto.

- Kuukausitiedote Daisyn kautta
- Kuukausitiedote jaetaan huoltajille paperitse
- Hoito- ja lomakyselyt tapahtuu tekstiviestitse
- Hoito- ja lomakyselyt tapahtuu pääosin Daisyn kautta
- Viikkosuunnitelma huoltajille nähtäväksi Daisyyn
- Jotenkin muuten, miten?

8. Millä tavoin edistät lasten huoltajien osallisuutta? *

- Vanhempainilta
- Vanhempainyhdistys- toiminta
- Daisyn kasvukansion aktiivinen käyttö
- Huoltajien ehdotuksille, kysymyksille ja palautteelle annetaan tilaa
esim. kysymyslaatikon muodossa
- Pohdin yhdessä huoltajien kanssa juuri kyseiselle ryhmälle luontevia ta-
poja toteuttaa kasvatusyhteistyötä
- Muita toimintatapoja, joiden avulla edistät huoltajien osallisuutta?

9. Arvioi kuinka tärkeänä koet seuraavat kasvatusyhteistyöhön liittyvät väittämät. *

5=hyvin tärkeä, 4=melko tärkeä, 3=jonkin verran tärkeä, 2=ei kovin tärkeä,
1=ei lainkaan tärkeä

	5	4	3	2	1
Osallistaa huoltajat toiminnan suunnitteluun	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistaa huoltajat varhaiskasvatuksen arviointiin	☐	☐	☐	☐	☐
Keskustella yhdessä huoltajan/huoltajien kanssa odotuksista ja toiveista	☐	☐	☐	☐	☐
Tutustuttaa huoltajat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedottaa huoltajia ryhmän pedagogi- sesta toiminnasta	☐	☐	☐	☐	☐

10. Koetko tarvitsevasi tukea kasvatusyhteistyön toteuttamiseen liittyen? *

- Kyllä
- Ei

11. Jos koet tarvitsevasi tukea kasvatusyhteistyön toteuttamiseen, niin millaista se olisi?

SAATEKIRJE

Moikka

Olen Anni Engberg ja opiskelen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa sosionomiksi. Työstän tällä hetkellä opinnäytetyötä, jonka aiheena on kasvatusyhteistyö. Kasvatusyhteistyöllä tarkoitan huoltajan ja varhaiskasvattajien välistä kasvatusyhteistyötä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, miten kasvatusyhteistyötä toteutetaan päiväkodeissa ja kuinka merkityksellisenä osana varhaiskasvatusta kasvatusyhteistyö koetaan. Opinnäytetyön avulla haluan myös selvittää mahdollisia kasvatusyhteistyöhön liittyviä tuen tarpeita. Opinnäytetyön tarkoituksena on edistää esimerkiksi onnistuneen ja laadukkaan kasvatusyhteistyön edellytyksiä.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Porvoon varhaiskasvatus. Osana opinnäytetyötä laadin kyselylomakkeen, joka on suunnattu Porvoon päiväkodeissa työskenteleville **varhaiskasvatuksen opettajille**.

Kyselyyn vastaaminen vie aikaa maksimissaan 10 minuuttia. Kattavien tutkimustulosten saamiseksi toivoisin, että mahdollisimman moni vastaisi kyselyyn. Kyselyyn pääset vastaamaan ilman henkilö- ja tunnistetietoja [tästä](#). Aineiston käsittelyyn osallistuu ainoastaan opinnäytetyön tekijä ja aineistot tullaan hävittämään opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen.

Vastausaika kyselyyn on 23.8.2021–5.9.2021. Lisätietoja opinnäytetyötutkimuksesta voi kysyä sähköpostitse.

Kiitos kyselyyn vastaamisesta ja ihanaa alkanutta syksyä!

Ystävällisin terveisin

Anni Engberg
aanen002@edu.xamk.fi